

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra obchodu a financí

Diplomová práce

**Úvěrové bankovní produkty pro fyzické osoby a kreditní
riziko bank**

Ludmila Jarošová

© 2013 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra obchodu a financí

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Jarošová Ludmila

Veřejná správa a regionální rozvoj nav.- Hradec

Název práce

Úvěrové bankovní produkty pro fyzické osoby a kreditní riziko bank

Anglický název

Consumer credits and bank credit risk

Cíle práce

Cílem rešeršní části diplomové práce je popsat základní teoretická východiska charakterizující poskytování bankovních úvěrů fyzickým osobám (spotřebitelských úvěrů), jejich členění, druhy a typy úrokových sazeb, včetně popisu procesu vyřízení úvěru jak ze strany spotřebitele, tak ze strany banky a dále i problematiky systému řízení kreditního rizika ze strany banky. Hlavním cílem práce je analýza systému řízení kreditního rizika vybrané banky jako podkladu pro návrh opatření pro zabránění podvodného jednání klientů a inovaci systému vymáhání pohledávek.

Metodika

Rešeršní část diplomové práce bude zpracována metodou deskripce na základě syntézy teoretických poznatků získaných z odborných literárních zdrojů charakterizujících úvěrové produkty bank, úvěrový proces z pohledu banky a klienta a problematiku kreditního rizika a jeho řízení. Metodou analýzy současného způsobu řízení kreditního rizika dané banky budou získána relevantní data pro zpracování návrhu opatření pro zabránění podvodného jednání klientů a inovaci systému vymáhání pohledávek.

Harmonogram zpracování

Zpracování cílů a metodiky: 1/2012 - 4/2012

Syntéza znalostní báze: 5/2012 - 9/2012

Analýza současného systému řízení kreditního rizika vybrané banky: 10/2012 - 12/2012

Návrh opatření pro zabránění podvodného jednání klientů a návrh inovace systému vymáhání pohledávek: 1/2013 - 2/2013

Výsledky, diskuse, závěr: 3/2013

Rozsah textové části

60-80 stran.

Klíčová slova

Banka, dlužník, registr, riziko, skóring, spotřebitel, úvěr, věřitel, zajištění.

Doporučené zdroje informací

Bakeš, M., et al. FINANČNÍ PRÁVO. C. H. Beck, ISBN 80-7179-667-0

Dvořák, P. BANKOVNICTVÍ PRO BANKY A KLIENTY. Linde, ISBN 80-7201-515-X

Jakubec, I. STRUČNÉ DĚJINY OBORŮ: Obchod, bankovníctví, podnikání. Scientia, ISBN 80-7183-253-7

Jílek, J.: FINANČNÍ RIZIKA. Grada, SBN 80-716-9579-3.

Kliepelová, I.: SLOVNÍK ZÁKLADNÍCH POJMŮ Z BANKOVNICTVÍ. 1. Fortuna, ISBN 80-7168-495-3.

Pavelka, F., Bardová, D., Opltová, R.: ÚVĚROVÉ OBCHODY. Bankovní institut vysoká škola, a.s., ISBN 80-7265-037-8

Navrátil, V., Vedlich, J.: ZÁSADY ŘÍZENÍ ÚVĚRŮ. Price waterhouse coopers, Management Press, ISBN 80-85943-91-3

Revenda, Z., et al. PENĚŽNÍ EKONOMIE A BANKOVNICTVÍ. Management Press, ISBN 978-80-7261-240-6

Vedoucí práce

Ulrich Milan, Ing.

Termín odevzdání

březen 2013

Ing. Helena Čermáková, Ph.D.

Vedoucí katedry

prof. Ing. Jan Hron, DrSc., dr.h.c.

Děkan fakulty

V Praze dne 7.4.2013

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Úvěrové bankovní produkty pro fyzické osoby a kreditní riziko bank" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 22. 11. 2013

_____

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala svému vedoucímu práce panu ing. Milanu Ulrichovi za podnětné cenné rady a návrhy, které mi poskytl při zpracování této diplomové práce. Dále bych chtěla poděkovat svým nejbližším – rodičům, manželovi a dětem za podporu a trpělivost během mého studia.

Úvěrové bankovní produkty pro fyzické osoby a kreditní riziko bank

---

Credit Bank Products and Bank Credit Risk

Souhrn

Předmětem diplomová práce „Úvěrové bankovní produkty pro fyzické osoby a kreditní riziko bank“ je popsat základní teoretická východiska charakterizující poskytování bankovních produktů pro fyzické osoby, konkrétně spotřebitelských úvěrů, jejich členění a druhy s krátkou exkurzí do historie. Další část textu je věnována celkovému úvěrovému procesu ze strany klienta a v návaznosti na tuto část i procesu ze strany banky s cílem analyzovat jednotlivé kroky. Hlavním cílem práce je analýza systému řízení kreditního rizika jako podklad pro návrh opatření vedoucí ke snížení podvodného jednání klientů a případné inovace systému poskytování spotřebitelského financování ve vztahu snížení kreditního rizika.

Summary

The subject of the thesis „Credit bank products and bank credit risk“ concerns the basic theoretical starting points which characterize providing banking products for physical persons, specifically consumer credits, their division and types with short excursion into history. The second part of the text is devoted to the overall credit process both from the client's point of view and from the bank's point of view with aim to analyze the individual steps. The main object of the thesis is to analyze the system of controlling the credit risk and to propose the measures leading to the reduction of fraudulent conduct of clients and the possible innovations of the consumer finance system in relation to the reduction of the credit risk.

Klíčová slova: banka, dlužník, registr, riziko, scoring, spotřebitel, úvěr, věřitel, zajištění

Keywords: bank, debtor, register, risk, scoring, consumer, credit/loan, creditor, guarantee

Obsah

1	Úvod.....	9
2	Cíl práce a metodika	11
3	Úvěrové bankovní produkty	12
3.1	Historie bankovních úvěrových produktů.....	12
3.2	Vymezení pojmu úvěr a jeho definice	17
3.3	Členění bankovních úvěrových produktů	19
3.3.1	Podle účelovosti	20
3.3.2	Podle zajištění	20
3.3.3	Podle doby splatnosti	20
3.3.4	Podle způsobu výplaty	21
3.4	Druhy bankovních úvěrových produktů	21
3.4.1	Spotřebitelský úvěr	21
3.4.2	Kreditní karta	22
3.4.3	Kontokorentní úvěr	22
3.4.4	Lombardní úvěr.....	23
4	Proces poskytování úvěrových produktů	24
4.1	Žádost o bankovní úvěr.....	24
4.2	Posuzování žádosti o bankovní úvěr.....	25
	Důvěryhodnost.....	25
	Bonita.....	25
4.3	Úvěrová smlouva	27
4.4	Zajištění úvěru	29
4.4.1	Ručení	30
4.4.2	Převzetí dluhu	31
4.4.3	Přistoupení k závazku	32
4.4.4	Zástavní právo.....	32
4.4.5	Zadržovací právo	34
4.4.6	Postoupení pohledávky	35
4.4.7	Bankovní záruka	36
4.4.8	Směnka.....	36
5	Kreditní riziko.....	38
5.1	Vymezení pojmu kreditní riziko a jeho definice	38
5.2	Analýza kreditního rizika.....	41
5.3	Identifikace rizik a řízení rizik.....	42
5.4	Úvěrové registry a jejich využití.....	44
5.5	Monitoring	48
5.5.1	Monitoring na úrovni klienta	48
5.5.2	Monitoring na úrovni produktu.....	49
6	Selhání dlužníka (default).....	51
6.1	Klasifikace pohledávek.....	51
6.2	Systém vymáhání pohledávek	52
6.2.1	Mimosoudní vymáhání pohledávky.....	53
6.2.1.1	Vymáhání pohledávky bankou	53
6.2.1.2	Vymáhání pohledávky inkasní agenturou.....	55
6.2.2	Vymáhání pohledávky soudem.....	56
7	Riziko v praxi.....	61

7.1	Analýza podkladů u vybraných bank.....	61
7.2	Podvodná jednání.....	70
7.3	Vymáhání pohledávek bankou.....	72
8	Závěr.....	75
9	Literatura.....	77
10	Přílohy.....	82

1 Úvod

V každodenním životě je stále častější situace, kdy člověk aniž by disponoval dostatečným finančním zdrojem, se snaží o dosažení svého pomyslného osobního bodu blaha, tkzv. Bliss point¹, tedy jakéhosi ideálního stavu blahobytu a to pomocí spotřebitelského financování. Spotřebitelský či spotřební úvěr je dnes pravděpodobně nejjednodušší forma, jak získat prostředky na zakoupení celé řady věcí a služeb, kterými jsou např. automobily, nejrůznější elektronika, exotické dovolené či v lepším případě slouží tyto úvěry na úhradu školného. Dnes ne již ojedinělé, leckdy i jediné možné jsou různé optimalizující, refinancující či konsolidující půjčky, které jsou často vstupenkou do nekončícího kruhu dluhů a splácení, leckdy s následnou exekucí či insolvencí. To, že se jedná o velmi aktuální téma, dokládá výše celkového zadlužení domácností, které ke konci ledna 2013 činilo 264 199 miliard korun.² Spotřebitelské úvěry dnes poskytuje celá řada subjektů a to jak bankovních, tak nebankovních.

Právě řízení rizik, zvláště rizika kreditního, se jeví jako nezbytný předpoklad poskytování spotřebního financování. S rostoucí poptávkou po tomto druhu financování bankám nezbylo nic jiného než standardizovat postupy a metodicky k tomuto přistupovat a rizika řídit. Přesto se ještě ve dvacátých letech dvacátého století nijak zvlášť rizika nesledovala a například Černý čtvrtek na Wall Street 24. října 1929 byl víceméně vnímán jako vyšší moc.³ S postupem času, tak jak se vyvíjejí tyto metody a postupy, se ruku v ruce posouvá i důmyslnost obejít tyto postupy a získat prostředky v rozporu se zákonem.

Oblast řízení bankovních rizik se neustále každým rokem vyvíjí nejen v České republice, ale i v zahraničí. Řízení je prakticky nejdůležitější částí týkající se rizik, neboť správná identifikace příslušného rizika a jeho rozsahu se velkou měrou promítá do hospodářského výsledku bank.

Obecně bankovníctví patří do terciální sféry ekonomiky. Po prodělaných krizích se tento obor zotavuje a začíná opět promlouvat do tvorby hrubého domácího produktu. Jen pro příklad zisk českých bank se zvýšil o 11 miliard za rok 2012 na možná neuvěřitelných celkových 64 miliard korun. Z velkých bank, což jsou banky s aktivy nad 250 miliard

---

¹ SEDLÁČEK, T., *Ekonomie dobra a zla*, s. 35

² www.cnb.cz dostupné na http://www.cnb.cz/cnb/STAT.ARADY_PKG.VYSTUP

³ VLACHÝ, J., *Řízení finančních rizik*, str. 8

korun, nejvíce loni vydělala Česká spořitelna, a to 16,6 miliardy korun. Meziročně to byl nárůst o více než pětinu. O zhruba polovinu stoupl loni čistý zisk Komerční bance, a to na 14,2 miliardy korun. Československá obchodní banka vykázala čistý zisk 15,3 miliardy korun, meziročně o 37 procent více. Tuzemská UniCredit Bank loni zvýšila čistý zisk o 176 procent na 3,16 miliardy korun, vyplývá z dat České národní banky.⁴

---

⁴ www.E15.cz dostupné na <http://zpravy.e15.cz/byznys/finance-a-bankovnictvi/ceske-banky-loni-vydelaly-64-miliard-nejvic-si-polepsila-komercni-970496>

2 Cíl práce a metodika

Cílem rešeršní části práce je popsat základní teoretická východiska charakterizující poskytování bankovních úvěrů fyzickým osobám (spotřebitelských úvěrů), jejich rozčlenění podle různých kritérií, včetně druhového členění, které v současné době na bankovním poli existují. Pro získání potřebných dat k naplnění hlavního cíle je nutné provedení kritické analýzy procesu získání spotřebního úvěru a to od jeho samého počátku, kdy klienti přijdou se svým požadavkem o financování svých potřeb, přes rozbor procesu zpracování bankou, následně podpisu smlouvy, včetně jejího popisu a nejčastějších způsobů zajištění. Hlavním cílem práce je charakterizovat systém úvěrového rizika a jeho působení na banku a současně charakterizovat strukturu úvěrových registrů jako nástroje úvěrových rizik. K tomu bude použit monitoring, jak na úrovni klienta, tak na úrovni produktu. Vzrůstající fenomén podvodů spotřebitelského financování v bankovním a finančním sektoru má za následek delikvenci. Cílem práce je navrhnout opatření pro zabránění podvodného jednání klientů a stanovit opatření na inovaci vymáhacího procesu včetně bankovní kriminality. Mezi vědecké metody, které jsou v práci využity, patří především deskriptivní metoda, syntéza, analýza, dedukce a také komparativní metoda.

3 Úvěrové bankovní produkty

Poskytování úvěrů obecně patří mezi nejdůležitější obchody komerčních bank. Obecně je bankovní úvěr v podstatě forma přenechání peněžního kapitálu formou zapůjčení, tj. přenechání hospodářského práva disponovat s těmito penězi, proti závazku příjemce později vrátit zapůjčený kapitál a odškodnit subjekt poskytující úvěr zaplacením úroku.⁵ Na úplném začátku bude krátce zhodnocena historie bankovního úvěru jako takového s větším detailem historie českého bankovního úvěru.

3.1 Historie bankovních úvěrových produktů⁶

Dějiny bankovního úvěru prakticky začínají s rozvinutím oběhu peněz, kdy se postupně začínají objevovat obchodníci zabývající se směnou a půjčováním peněžních prostředků.

Jedny z nejstarších zmínek o existenci těchto obchodníků jsou již z Egypta, Babylónie a Asýrie, a to již z dob před naším letopočtem. Následně se pak ve starém Řecku vyčlenilo speciální zaměstnání s názvem zkušebnictví mincí, na což navazovala služba úschovy prostředků za úplatek a s tím i půjčování na úrok. Ve městech středověké Itálie se sbíhají mince různého původu, a tak zkušebníci a směnárníci přijímají vklady, zprostředkovávají platby a provozují na vlastní účet zápůjční obchody. S tímto začínají vznikat obchodní společnosti, tzv. žirové banky, sloužící k vzájemnému vypořádávání závazků mezi společníky pomocí převodů v obchodních knihách. Např. v Anglii lidé bezpečně ukládali své zlato a cennosti u zlatníků, kteří na základě stvrzenky a po zaplacení poplatku za úschovu vydali uložené cennosti zpět. Nejdříve přesně to, které uložili a později, kdy zlatníci přestali zlato označovat, tak jen stejné množství. Poukázky tím začaly obíhat místo zlata, které leželo uschováno v trezorech. Zlatníci se začali věnovat úvěrovým obchodům s tím, že majitelé zlata dostávali od zlatníků úrok. Jinak středověk je typický svou přísností v úvěrových vztazích. Zejména usurární doktrína bránila rozvoji tohoto typu obchodování. Tato teorie vycházela z katolické věrouky a znamenala požadavek, kdy věřitel po

---

⁵ LIŠKA, V., *Finanční teorie 14. Bankovního úvěru: Úvěry a vklady*, s. 71

⁶ Zpracováno podle: BUDINSKÝ, V. et al., *Banky a finanční organizace v České republice*, s. 9-27
GERŠLOVÁ, J., SEKANINA, M., *Lexikon našich hospodářských dějin*, s. 35-37
JAKUBEC, I., *Stručné dějiny oborů: Obchod, bankovníctví, podnikání, právo*, s. 22-28

dlužníkovi nemohl požadovat více než úvěrem bylo poskytnuto.⁷ Jakékoliv navýšení obnosu z úvěru plynoucího, resp. každý zisk či úrok se považovalo za lichvu. Postupně bylo však toto striktní pravidlo uvolněno a od 15. století vstoupila v platnost už pouze zákonná limitace úrokových sazeb, kdy např. Zemský soud v českých zemích vydal roku 1484 rozhodnutí stanovující limit pro úrokovou míru do maximální hranice 10 %. Takto stanovená maximální úroková míra byla státem vyhlášována až prakticky do roku 1866, kdy došlo k změně na neomezenou výši úroku. V tuto dobu již na našem území existovala Spořitelna Česká⁸ jako jedna z prvních bankovních domů. V roce 1864-1872 proběhla obrovská zakladatelská vlna nových bank, byť po krizi v 70. letech přečkaly jen ty kapitálově nejsilnější. Pro shromažďování úspor drobných střadatelů měli velký význam Poštovní spořitelni ústav, založený roku 1883 a využívající strukturu poštovních úřadů, občanské záložny a kempeličky, tedy systém lidového peněžnictví. Roku 1890 vznikla Zemská banka království českého, která se stala jakousi ústřední bankou celé úvěrové soustavy v českých zemích. Jejím posláním bylo zejména získávat prostředky pro úvěry komunální, železniční a úvěry na zlepšení zemědělských kultur. Stavební úvěry poskytovala Hypoteční banka království Českého. U obou se jednalo většinou o dlouhodobější úvěry. Ve 2. polovině 19. století nastal rozvoj akciových obchodních bank. V počátku se objevovali filiálky vídeňských bank a následně i zcela české banky jako např. Živnostenská banka nebo Pražská úvěrní banka.

Po vzniku republiky v roce 1918 nastal proces slučování a akvizic bank. Šlo většinou o banky univerzální a většina z nich budovala vlastní koncerny a zájmové sféry finančně spojených průmyslových podniků s podílem na jejich vedení. Mezi jedno z nejmocnějších finančních center republiky patřil i bankovní dům židovské rodiny Petschků. Mimo toto byla v roce 1926 založena akciová Národní banka československá (NBČ). V této době již na našem území probíhala nostrifikace všech podniků. Šlo o povinnost všech firem, tedy i bank, které měli sídlo v zahraničí vytvořit ze svých filiálek buď samostatné firmy, nebo přenést sídlo firmy do ČSR. Bankovní sféra se poměrně rychle přizpůsobila novým podmínkám a brzy se stala velmi prosperující. Přes následné problémy způsobené krachem vídeňské banky Österreichische Creditanstalt z počátku 30. let, kdy se pro nedostatek úvěrových prostředků muselo přistoupit k sanaci řady bank, se díky opatrné

---

⁷ URFUS, V., *Historické základy novodobého práva soukromého*, s. 37

⁸ Založena roku 1825 v Praze jako Schraňovací pokladnice (pokladní kasa) pro hlavní město Prahu a pro Čechy, více se vžil však název kratší - Spořitelna česká

úvěrové politice podařilo vše zvládnout a tuto úvěrovou krizi překonat. Následně rokem 1938 skončil na našem území normální vývoj ekonomiky a tím byl zlikvidován i náš vysoce rozvinutý bankovní sektor. Po zřízení Protektorátu Čechy a Morava byla měnová politika podřízena německým zájmům. Funkci centrální banky na našem území zajišťovala nově zřízená Národní banka pro Čechy a Moravu v čele s říšským zmocněncem Dr. Friedrichem Müllerem. Úsilí nacistického Německa směřovalo nejen k ovládnutí průmyslu, ale také bankovních koncernů. V Československu byl totiž velký rozsah přímých kapitálových účastí bank v průmyslu. Jedinou bankou, která si zachovala samostatnost byla Živnostenská banka, což se stalo později předmětem řady spekulací o kolaborování představitelů ve vedení této banky.

V roce 1945 byly banky na základě dekretu republiky č. 102⁹ znárodněny a tyto národní banky kontrolovala Ústřední správa bank.

Toto všechno vedlo k tomu, že neexistovalo normální bankovní prostředí, vzrůstala inflace a bylo jasné, že je potřeba vybudovat novou koncepci bankovníctví a měnové politiky. Po skončení druhé světové války bylo hlavním úkolem československé vlády obnovit rozvrácené hospodářství a uspořádat peněžní poměry. Dne 18. května 1945 byla skončena činnost protektorátní Národní banky pro Čechy a Moravu a zároveň byla vládním nařízením, které vycházelo z dekretu prezidenta republiky ze dne 12. listopadu 1944 č. 16 obnovena činnost Národní banky Československé, avšak působení banky bylo omezené pouze na území Čech a Moravy, na Slovensku měla ještě výlučné postavení Slovenská národní banka. Nakonec i ony byly ještě v roce 1945 sloučeny. V Praze vzniklo ústředí, v Bratislavě Oblastní ústav pro Slovensko. V roce 1948 byl vydán nový cedulový zákon č. 38/1948 Sb. z. a n. a Národní banka se stala veřejným státním ústavem.

Období let 1948 až 1950 se již neslo ve znamení plánované ekonomiky a zároveň prolínání funkcí jednotlivých peněžních ústavů. V oblasti peněžního oběhu byl cedulový ústav úzce propojen s provozními bankami a na úseku platebního a zúčtovacího styku i s Poštovní spořitelnou. Od roku 1949 se pak intenzivně připravoval vznik Státní banky československé. Tak jako jiné oblasti československého hospodářství, se i bankovníctví stalo obětí snah o přizpůsobení se sovětskému modelu. Jeho principem byla existence tzv.

---

⁹ Dekret prezidenta republiky o znárodnění akciových bank č. 102/1945 Sb. ze dne 24. 10. 1945, účinný od 27. 10. 1950. Celé znění dostupné na <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1945-102>

monobanky – banky, jež v sobě spojuje působnost banky cedulové i obchodní. Po první přípravě v letech 1948 až 1950 byl konečně vydán zákon č. 31/1950 Sb., o Státní bance československé. Na jeho základě došlo ke spojení čtyř dosud samostatných finančních ústavů – Národní banky Československé, Slovenské Tatrabanky, Živnostenské banky a Poštovní spořitelny.¹⁰

Centralizací socialistického bankovního systému ukončil až zákon č. 84/1952 Sb.¹¹ o organizaci peněžnictví na jehož základě došlo k dovršení tohoto procesu. Podle tohoto zákona pak bankovní soustavu tvořila pouze Státní banka československá, Investiční banka a nově vzniklé státní spořitelny.

V období let 1965 až 1968 se začala plánovat velká reforma bankovního systému, která měla podstatným způsobem změnit postavení bank. Kladla důraz na zvýšení samostatnosti podniků v ekonomických otázkách. Uvažovalo se o posílení vlivu centrální banky, jež by měla plnit úkoly, které jsou charakteristické pro centrální banky v tržní ekonomice, jako je péče o vývoj měny a o zabezpečení tržní rovnováhy ve státě. Objevily se i návrhy na vznik federální emisní banky, dvě emisní banky republik a soustavu obchodních bank. Směřovalo se k dvoustupňovému bankovnímu systému a začaly přípravné práce k vytvoření samostatných bank. Tyto tendence však byly přerušeny politickou situací. Od 1. ledna 1969 dochází k novému státoprávnímu uspořádání. Československo bylo rozděleno na dva státy a na základě nové ústavy se stalo federací. Tato skutečnost se dotkla i právního postavení centrální banky a změn v jejich orgánech. Proto byl prosinci roku 1970 přijat zákon č. 144/1970 Sb., o Státní bance československé, jako reakce na nově vzniklou situaci. Tento vymezil základní principy měnové a úvěrové politiky banky a také postavení banky v bezhotovostním a platebním styku. Tato situace probíhala až do 80. let.

Hromadící se hospodářské problémy v druhé polovině 80. let opět oživily myšlenku na reformu bankovního systému. Jejich výsledkem se staly zákony č. 130/1989 Sb., a č. 158/1989 Sb., které od počátku roku 1990 zaváděly dvoustupňový bankovní systém.¹² Na jeho základě se ze Státní banky československé oddělily obchodní činnosti, které jednak daly vzniknout dvěma novým obchodním bankám. Jednou z nich byla Komerční

---

¹⁰ ČNB, dostupné na http://www.historie.cnb.cz/cs/dejiny_institute/statni_banky_ceskoslovenska/index.html

¹¹ Zákon č. 84/1952 Sb., o organizaci peněžnictví ze dne 11. prosince 1952 dostupný na <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1952-84>

¹² ČNB, dostupné na http://www.historie.cnb.cz/cs/dejiny_institute/statni_banky_ceskoslovenska_centralni_banky/index.html

banka Praha a druhou Všeobecná úverová banka Bratislava. Dále zde působilo pět dalších bank existujících před rokem 1990, které se od počátku roku transformovaly do podoby obchodních bank v tržní ekonomice.¹³

Po volbách v roce 1992 vyvrcholil rozpor mezi českou a slovenskou politickou reprezentací, který měl za následek vyhlášení deklarace Slovenská národní rady o svrchovanosti Slovenské republiky a později se vedoucí politické strany dohodly na ukončení existence stávající federativní republiky.

Vznik samostatných republik musel být tedy doprovázen i vznikem jejich centrálních bank. Od září 1992 se tedy Státní banka československá připravovala na rozdělení. K 1. lednu 1993 začaly fungovat dvě nové centrální banky, v únoru byla rozdělena i měna.

V období mezi lety 1990 až 1993 stoupl neuvěřitelně počet bank z 9 na 52, kdy pravidla regulace teprve vznikala a pojem jako např. úvěrové či kreditní riziko téměř nikomu nic neříkalo. Tímto vznikaly problémy i s již nově poskytnutými úvěry. V roce 1996 došlo k zpřísnění pravidel, kdy v rámci konsolidačního programu se začal pročišťovat český bankovní trh. V těchto letech se podíl špatných úvěrů vyšplhal na neuvěřitelných 32% celkových aktiv. Mezi lety 1999-2000 se krize dotkla i dvou posledních bank se státním majetkovým podílem – České spořitelny a Komerční banky. V rámci procesu privatizace byla těmto bankám poskytnuta pomoc prostřednictvím Konsolidační banky a Fondu národního majetku. Především šlo o zvýšení základního kapitálu, odkup toxických aktiv a státní záruky. Celkové náklady na pomoc všem bankám v českém bankovním systému od roku 1990 se odhadují přibližně na 600 mld. Kč.¹⁴

Příchodem investora do poslední polostátní banky definitivně končí éra tzv. „bankovního socialismu“, během které docházelo k tomu, že byly uměle udržovány při životě neperspektivní, ale z politického hlediska důležité podniky, ve kterých se utopilo neskutečné množství finančních prostředků. Prodejní cena Komerční banky činila něco málo přes 40 mld. Kč. Vítěz soutěže, francouzská banka Société Générale, svou nabídku v poslední fázi licitací navýšila o 9 mld. Kč a zanechala tak za sebou dva další zájemce, italskou UniCredito (nabídka 37,26 mld.) a německou HypoVereinsbank (20,3 mld.). Société Générale, jako univerzální banka se v té době chystala zaměřit především na

---

¹³ REVENDA, Z., Prof, Ing. CSc., *Řešení problémů bank v České republice*, s. 69, dostupné na http://nb.vse.cz/kbp/TEXT/Grant_krize_2a.pdf

¹⁴ REVENDA, Z., Prof, Ing. CSc., *Peněžní ekonomie a bankovníctví*, s. 383-386

drobné klienty a s tím spojené spotřebitelské financování, které do doby privatizace bylo pro Komerční banku vcelku vzdálené. Druhá největší francouzská banka působí v 75 zemích světa. Podle tržní kapitalizace patří mezi deset největších bank v Evropě. V České republice (respektive v Československu) působila už od roku 1982, kdy zde založila reprezentační kancelář. Sama Société Générale byla privatizována až v roce 1987, protože po skončení druhé světové války byla zestátněna. Její historie přitom sahá až do konce 19. století. V poslední době významně posiluje svou pozici ve střední a východní Evropě, podobně jako u nás investovala už v Bulharsku, Rumunsku a Slovinsku.¹⁵

3.2 Vymezení pojmu úvěr a jeho definice

V této kapitole bude vymezen z obecného hlediska úvěr jako takový včetně právního zařazení. Detailnější pohled bude věnován vymezení a definici institutu spotřebitelského úvěru.

Úvěr ze širšího pohledu je pojmem jak právním, tak i ekonomickým. Slovo úvěr pochází z latinského slova *credere*, které znamená věřit.

Úvěr lze z ekonomického hlediska např. definovat jako časově omezené, úplatné přenechání peněžních prostředků k volnému nebo smluvně vázanému použití.¹⁶ Úvěr můžeme taktéž definovat jako odklad zaplacení pohledávky, která vznikla při dodání zboží nebo při zapůjčení peněz na pozdější předem dohodnutý termín. V předem dohodnutém termínu je poté dlužník povinen odevzdat věřiteli určitou sumu, jejíž součástí je většinou i úrok.¹⁷

Na jedné straně úvěrového vztahu se nachází přebytek finančních prostředků, a na straně druhé pak finanční prostředky scházejí. V takovéto chvíli se stává úvěr pro subjekty, kterým prostředky scházejí nezbytným a plní funkci doplňkového zdroje pro zajištění plynulosti ekonomického procesu.

Na straně přebytkových subjektů vystupují věřitelé, kteří mají za povinnost poskytnout finanční prostředky v předem sjednané výši a zároveň právo vyžadovat jejich vrácení. Věřitelem v těchto případech bývá většinou banka. Naopak dlužník vystupuje na straně

---

¹⁵ www.mesec.cz dostupné na <http://www.mesec.cz/clanky/posledni-statni-banka-je-prodana/>

¹⁶ ŠEVČÍK, A., *Bankovníctví I*, s. 65

¹⁷ GRŮŇ, L., *Finanční právo a jeho instituty*, s. 270

deficitní a má právo slíbené peněžní prostředky požadovat a zároveň má povinnost vypůjčené prostředky spolu s úrokem vrátit.

Z právního hlediska se na úvěr nahlíží jako na poskytnuté peněžní prostředky, které byly poskytnuty v souladu se smlouvou o úvěru. Úvěrové vztahy mají prvky jak veřejnoprávního, tak soukromoprávního odvětví. Zařazují se do práva občanského, obchodního, tak i finančního.

Úvěrové vztahy jsou upraveny jak v obecných předpisech, kterými jsou zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 40/1964 Sb. občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, tak ve speciálních předpisech, které mají přednost před obecnou úpravou. Pojem „úvěr“ je předně definován v zákoně č. 21/1992 Sb. o bankách, ve znění pozdějších předpisů, který úvěr definuje jako dočasné poskytnuté peněžní prostředky.¹⁸ Další legální definice úvěru se může nalézt v zákoně č. 219/1995 Sb., devizový zákon, ve znění pozdějších předpisů. Ten specifikuje finanční úvěr jako „poskytnutí peněžních prostředků v české nebo cizí měně, se kterým je spojena povinnost k jejich vrácení v peněžní formě.“¹⁹ Za finanční úvěr považuje devizový zákon i peněžní půjčku, hypoteční úvěr, spotřebitelský úvěr a finanční leasing.

Z právního hlediska se slova „úvěr“ a „půjčka“ používají rovnocenně. Pojem úvěr se většinou používá v případech, kdy věřitelem a dlužníkem jsou podnikatelské subjekty. Pokud je dlužníkem fyzická osoba, používá se pojem půjčka.

Dne 10. května 2010 byl prezidentským podpisem dovršen proces přijetí zákona č. 145/2010 Sb. o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (ZoSÚ), když tento zákon nabyl účinnosti k 1. lednu 2011.²⁰ Přijetím tohoto zákona se zásadně změnila úprava pro poskytování spotřebitelských úvěrů v České republice. Tímto zákonem byl definitivně nahrazen dosavadní zákon o některých podmínkách sjednávání spotřebitelského úvěru, zákon č. 321/2001 Sb. Nový zákon transponuje směrnici Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES.

Spotřebitelský úvěr je pozitivně vymezen § 1 ZoSÚ, kdy jde o poskytnutí peněžních prostředků, odloženou platbu, úvěr či jinou obdobnou formu finanční služby, jež je poskytována spotřebiteli věřitelem, případně zprostředkovatelem. V druhém paragrafu

¹⁸ Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů, §1, odst. 2, písm. b)

¹⁹ Zákon č. 219/1995 Sb., devizový zákon, ve znění pozdějších předpisů, §1, písm. h)

²⁰ MIKULÁŠ, Z., SLEZÁK, O., *Zákon o spotřebitelském úvěru*, s. 30

tohoto zákona pak nalezneme jeho negativní vymezení. Jde o výčet finančních služeb, které ač jsou spotřebitelským úvěrem, tak se na ně ZoSÚ nevztahuje. Tato výjimka se týká úvěrů poskytnutých pro účely bydlení, v níž je pohledávka zajištěna zástavním právem k nemovitosti – tzv. hypoteční úvěry, úvěry sjednané v podobě nájmu věci nebo leasingu, u nichž není sjednáno právo nebo povinnost koupě předmětu smlouvy po uplynutí určité doby – tzv. operativní leasing, bezúročné půjčky a úvěry, průběžné poskytování služby či dodání zboží hrazené formou splátek, úvěry s celkovou výší nižší než 5 000,- Kč nebo vyšší než 1 880 000,- Kč, když celkové výše úvěrů poskytnutých mezi stejnými subjekty se v období 12 měsíců sčítají a úvěr, který překročí tuto hranici, je již spotřebitelským úvěrem, zaměstnanecké půjčky nebo úvěry, bezplatné odložení stávajícího dluhu, půjčky nebo úvěry poskytnuté omezenému okruhu osob ve veřejném zájmu na základě jiného právního předpisu bezúročně nebo s úrokovými sazbami nižšími, než jsou sazby na trhu obvyklé, finanční služby, při jejichž poskytnutí je věřiteli přenechána movitá věc a nevzniká mu nárok na vrácení peněz – tzv. zastavárenská činnost, půjčka či úvěr, jež je obsažen ve smíru uzavřeném před soudem nebo jiným příslušným orgánem.²¹

S tímto zákonem také přichází povinnost pro věřitele před samotným uzavřením smlouvy posoudit úvěruschopnost spotřebitele. Tato povinnost je věřitelům uložena především jako opatření proti „likvidačním úvěrům“ a to podle § 9 odst. 1 ZoSÚ, přičemž z tohoto ustanovení vyplývá určitá záruka pro spotřebitele, že je do jisté míry věřitelem chráněn před insolvencí. Současně je zde uvedeno, že v případě nezbytnosti může věřitel použít k ověření spotřebitelovi schopnosti splácet databáze umožňující tuto schopnost ověřit, tzv. bankovní či nebankovní registry²², čímž se silně posiluje, resp. snižuje případné úvěrové riziko, o čemž bude popisováno v následujících kapitolách.

3.3 Členění bankovních úvěrových produktů

Bankovní úvěrové produkty se dělí dle různých kritérií. Základní členění je následující:

---

²¹ WACHTLOVÁ, L., SLANINA, J., *Zákon o spotřebitelském úvěru*, s. 10

²² Viz. kapitola č. 5.4 této práce

3.3.1 Podle účelovosti

Toto členění rozděluje bankovní produkty dle předmětu využití půjčených finančních prostředků. Jsou to produkty:

Účelové – klient dopředu ví, k jakému účelu finanční prostředky využije (např. nákup automobilu). Většinou bývá výhodnější žádat o tento typ úvěru a to z důvodu nižší úrokové sazby než u neúčelového úvěru. V analyzovaných bankách bylo zjištěno, že čerpání takového úvěru probíhá výhradně na účet dodavatele kupované komodity přímo z úvěrového účtu žadatele.

Neúčelové – klient nemusí bance sdělovat, k jakému účelu půjčené finanční prostředky použije. U těchto typů úvěrů je zpravidla vyšší úroková sazba a to z toho důvodu, že banka jednak daleko přísněji zkoumá žadatele o neúčelový úvěr a také u tohoto druhu úvěru je vnímáno daleko vyšší riziko související s případným defaultem.

3.3.2 Podle zajištění

Toto členění rozděluje úvěrové produkty dle toho, zda je či není nějakým způsobem zajištěna jejich návratnost. Jedná se o úvěry:

Zajištěné – banky chtějí mít jistotu, že vynaložené finanční prostředky získají zpět i v případě, že klient nebude úvěr splácet. Z tohoto důvodu se do úvěrové smlouvy zpravidla zakomponuje jeden ze zajišťovacích institutů (např. zástavní právo k věci movité nebo ručení třetí osobou).

Nezajištěné – banky je poskytují zpravidla jen spolehlivým a prověřeným klientům. Ostatním subjektům je banky poskytují pouze při velmi nízkém objemu úvěru.

3.3.3 Podle doby splatnosti

S ohledem na délku splatnosti se úvěrové produkty rozlišují na:

Krátkodobé – jejich splatnost je do 1 roku.

Střednědobé – mají splatnost do 5 let.

Dlouhodobé – jejich splatnost je delší než 5 let.

Obvyklá délka splatnosti u analyzovaných bank je řádově od jednotek měsíců až po hranici 10 let. Banky, které poskytují tkz. Americké hypoteční úvěry, tedy v podstatě spotřebitelské financování se zástavou nemovitosti, tak splatnost prodlužují až na 30 let.

3.3.4 Podle způsobu výplaty

Dle formy výplaty půjčených finančních prostředků se produkty dělí na:

Hotovostní úvěrové produkty – finanční prostředky dostane klient vyplacené v hotovosti na přepážce banky.

Bezhotovostní úvěrové produkty – finanční prostředky jsou klientovi zaslány na jeho běžný účet a to buď jednorázově, nebo postupně. Finanční prostředky mohou být rovněž zaslány na účet třetí osoby (většinou prodávajícímu od kterého klient nakoupí). V případě, že se jedná o výhradní zaslání prostředků na účet třetí osoby, tak se jedná o úvěr bezhotovostní účelový.

3.4 Druhy bankovních úvěrových produktů

Každá banka má své portfolio nabízených produktů, které se může od nabídek ostatních bank nepatrně lišit. Základními typy bankovních úvěrových produktů jsou následující.

3.4.1 Spotřebitelský úvěr

Spotřebitelský úvěr je bankovní produkt, který je určen nepodnikajícím fyzickým osobám a slouží k pokrytí jejich výdajů. V dnešní době je to jeden z nejrozšířenějších typů úvěrů, které jsou na trhu poskytovány a to z důvodu snadnosti a jednoduchosti jejich sjednání. Největší výhodou tohoto úvěru je promptní uspokojení aktuálních potřeb žadatele bez potřeby předem spořit.

Úvěr je poskytován na základě písemné smlouvy. Součástí této smlouvy jsou podmínky stanovené pro poskytnutí, čerpání a splácení úvěru. Některé banky podmiňují poskytnutí spotřebitelského úvěru vedením běžného účtu klienta.

Úroková sazba (resp. roční procentuální sazba nákladů – RPSN) se zpravidla odvíjí od výše úvěru. Tento ukazatel nám vyjadřuje celkovou a konečnou cenu úvěru. Výše splátek je většinou určována na základě doby splatnosti úvěru, účelovosti a v nemalé míře na ocenění schopnosti žadatele úvěr splácet. Dále existují různé jiné faktory, ke kterým banka při určení úrokové sazby a výši splátek přihlíží.

Dle objemu finančních prostředků úvěru banka vyžaduje záruku v podobě ručení. V případech nižších objemů není ručení zpravidla vyžadováno.

3.4.2 Kreditní karta

Ve své praxi se snad každý již setkal s dalším druhem spotřebitelského úvěru, nebo jej víceméně pravidelně používá. Jedná se o tzv. kreditní kartu. Pojem kredit pochází z anglického slova „Credit“, tedy úvěr. Jde o krátkodobý úvěr s možností opakovaného čerpání úvěrového limitu, jež se s každou splátkou obnovuje.

Princip kreditní karty je založen na formě stanoveného limitu, jehož výše je ovlivněna možnostmi spotřebitele. Výhodou kreditních karet je možnost využití bezúročného období, kdy může spotřebitel v určité lhůtě v řádu 40-55 dnů úvěr bezúročně splatit. Vedle této výhody jsou nabízeny i alternativní služby ve formě spoření, jehož výše se odvíjí od výše obrátu na těchto kreditních kartách. Dalším specifikem mohou být věrnostní programy, kde klient má možnost toto využít ve formě slevy u obchodníků.

3.4.3 Kontokorentní úvěr

Kontokorentní úvěr je variantou krátkodobého úvěru. Jelikož je tento bankovní produkt snadno dostupný a poměrně flexibilní, je klienty velice často využíván.

Kontokorentní úvěry poskytuje většina tuzemských bank jako doplňkový produkt k běžnému účtu. Dá se říci, že je to jakási varianta předem schválené krátkodobé půjčky do dohodnuté výše dle bonity klienta. Rozdíl mezi půjčkou je však v tom, že klient úvěr čerpá až ve chvíli, kdy je zůstatek na jeho běžném účtě nulový. Jeho výhoda spočívá v tom, že tento úvěr tvoří finanční rezervu pro neočekávané situace. Je možné ho čerpat opakovaně do výše limitu schváleného bankou. U každého úvěru je bankou stanovena lhůta, ve které musí klient úvěr splatit. Nevýhoda tohoto produktu je, že ve srovnání s jinými krátkodobými úvěry je úročen poměrně vysokou úrokovou mírou.

3.4.4 Lombardní úvěr

Bankovní trh dále nabízí formu spotřebitelského úvěru, který byl dříve výsadou podnikatelského úvěrování. Z pohledu délky jde o úvěr krátkodobý, zajištěný pohledávkou, kde maximální výše je většinou limitována tržní cenou zástavy. Konkrétně se může jednat o finanční prostředky, které klient svěřil bance a jsou vázány vzhledem k výnosnosti na určitou, předem stanovenou dobu. Velkou výhodou je velmi nízká úroková sazba.

4 Proces poskytování úvěrových produktů

Pod pojmem úvěrový proces se skrývá celá posloupnost kroků, které vedou od přijetí úvěrové žádosti klienta, přes její zpracování, ověřování údajů, schvalování, podpis smluvních stran, plnění ze smluv na obou stranách až po monitoring a konečné splacení na počátku půjčených finančních prostředků.

4.1 Žádost o bankovní úvěr

Žádost o úvěr může podat kterýkoliv občan České republiky nebo cizinec, který je starší 18 let a není zbaven způsobilosti k právním úkonům.

Některé banky požadují věk minimálně 22 let a maximálně 65 let.

V České republice se můžeme setkat i s jiným omezením věku, jako např. minimálně 22 let až po maximálně 65 let věku žadatele. Toto omezení je však praktikováno mimo bankovní sektor, tedy povětšinou u půjček nebankovního charakteru. Uvedená věková hranice je vyžadována z hlediska pravděpodobné stálosti příjmů žadatele. O jeden úvěr si může žádat více klientů. Zpravidla je hranice omezena na 4 klienty, kteří žijí v maximálně ve 2 domácnostech. Dále se toto omezení může vztahovat na rodiče a jejich děti.²³ Toto je dále konkretizováno v analytické části kapitoly 5.1.

Žádost o bankovní úvěr se podává na typizovaném formuláři, který si vytváří sama banka dle svých potřeb. Z toho důvodu tak získá od klienta všechny požadované údaje nutné k stanovení bonity klienta. Téměř ve všech formulářích se vyplňují tyto základní požadované údaje: údaje o žadateli, druh úvěru a výše čerpané částky, účel úvěru, návrh na předpokládané čerpání a splacení úvěru. K žádosti o bankovní úvěr se dále předkládají různé podklady, jejichž skladbu si stanoví banka. Tyto podklady se pak dále posuzují a jsou předmětem dalšího vyhodnocování při zpracování žádosti.

Nejčastěji banka vyžaduje osobní doklady s uvedením trvalého pobytu žadatele, dále pak potvrzení o výši příjmu žadatele, a v případě zajištění úvěru podklady, které se k danému zajištění vztahují.

---

²³ SYROVÝ, P., NOVOTNÝ, M., *Osobní a rodinné finance*, s. 7

4.2 Posuzování žádosti o bankovní úvěr

Po podání žádosti o bankovní úvěr následuje fáze posouzení podané žádosti bankou. Posuzuje se především důvěryhodnost žadatele a jeho bonita.

Důvěryhodnost

Důvěryhodnost žadatele posuzuje banka z pohledu právní subjektivity žadatele a jeho způsobilosti k právním úkonům, k čemuž většinou stačí platný doklad totožnosti. Neméně důležité je hledisko morální zachovalosti žadatele, což je jeho schopnost a ochota splácet úvěr a míra odpovědnosti v okamžiku, když nebude moct plnit své závazky. Morální zachovalost se většinou prokazuje potvrzením o zaměstnání. V některých případech ještě banky požadují jako podpůrný doklad výpis z trestního rejstříku. Banka zkoumá zejména trvalost zaměstnání a z toho vyplývající stálost příjmů. Za předpokladu, že má žadatel rovněž nějaké příjmy z podnikání, požaduje banka doložení daňového přiznání a to zpravidla za uplynulý jeden až dva roky. V případě dalších příjmů žadatel předkládá podklady, ze kterých je zřejmá výše daných příjmů, a jejich doba trvání.²⁴

Bonita

Bonita žadatele o úvěr, neboli jeho hospodářská způsobilost bývá pro banku jedním z nejdůležitějších kritérií, na základě kterých se rozhoduje, zda žadatel úvěr získá, či jeho žádost bude zamítnuta. Banka požaduje po žadateli, aby příjmy, ze kterých bude úvěr splácet, byly pravidelné po celou dobu splácení úvěru a aby byly v dostatečné výši. Žadatel musí náležitě prokázat, že je v jeho možnostech z jeho pravidelného příjmu zabezpečit chod jeho domácnosti, uhradit jeho pravidelné závazky takovým způsobem, aby mu zbylo dostatek finančních prostředků na splátky úvěru. Většinou banky postupují tak, že od potvrzeného čistého měsíčního příjmu žadatele odečtou jeho prokazatelné měsíční výdaje a plánované splátky úvěru. Suma, která vyjde, se poté porovnává s výší životního minima. Zpravidla je vyžadováno, aby výsledná suma dosahovala nejméně 1,3 násobku aktuálně stanoveného životního minima.²⁵

---

²⁴ PAVELKA, F., BARDOVÁ, D., OPLTOVÁ, R., *Úvěrové obchody*, s. 103-104

²⁵ SYROVÝ, P., NOVOTNÝ, M., *Osobní a rodinné finance*, s. 85-86

Hodnocení bonity fyzických osob se odborně nazývá scoring. U fyzických osob nedosahují objemy úvěrů tak velkých hodnot a z tohoto důvodu se úvěrový proces velice často standardizuje a tudíž zjednodušuje.

U fyzické osoby nepodnikatele se zkoumají všechny jeho disponibilní zdroje příjmů, jejich stabilita a schopnost splácet úvěr. Pracuje se s konečnou sumou příjmů, která se sníží o výdaje žadatele. Jelikož žadatel není schopen využít pro splácení úvěru všechny své příjmy, banka někdy vyžaduje od žadatele doložení daňového přiznání, ve kterém by měly být uvedeny veškeré žadatelovy příjmy. Za předpokladu, že žadatel nepodává daňové přiznání, požaduje banka jiné podpůrné doklady, které prokazují výši žadatelova příjmu. Příjmy, které má žadatel ze zaměstnání, potvrzuje zaměstnavatel tzv. potvrzením o výši příjmů, které může žadatel podpořit výplatní páskou. V případě, že žadatel prohlašuje příjmy z podnikání, je třeba je doložit účetními výkazy (některé banky vyžadují ověření daňovým poradcem). Pakliže žadatel prohlašuje příjmy z pronájmu, tyto je třeba doložit platnou nájemní smlouvou.²⁶

Od příjmů žadatele odečte banka takzvanou odpočtovou část. To je část, kterou žadatel využívá pro potřeby rodinného rozpočtu a na placení ostatních výdajů domácnosti. Tuto část stanovuje každá banka individuálně. Zpravidla je tato suma rovna životnímu minimu žadatele a jeho rodiny.²⁷

Dále banka bere v úvahu neopominutelné náklady a peněžní náklady žadatele. Pod pojmem neopominutelné náklady se skrývají různé poplatky, jiné splátky, pojištění aj.. Peněžní náklady znamenají náklady například na potraviny, nájemné, školné aj.. Následně se od příjmů žadatele odečte odpočtová část a dostaneme takzvanou úvěrovou kapacitu dlužníka. V případě, že banka zjistí, že splátky úvěru mají nižší nebo shodnou výši s úvěrovou kapacitou dlužníka, získá žadatel status bonitního klienta, který je schopný úvěr splatit. V opačném případě může banka žadateli navrhnout nižší výši úvěru a nebo může jeho žádost zcela zamítnout.²⁸

Při procesu posuzování žádosti o úvěr banky velice často pracují s informacemi, které jsou obsaženy v úvěrových registrech dlužníků. Tyto registry jsou zřizovány za účelem zamezení poskytnutí úvěru nebonitnímu žadateli. Jsou v nich shromážděny identifikační

---

²⁶ BARDOVÁ, D., OPLTOVÁ, R., PAVELKA, F., *Jak správně na hypotéky*, s. 30-31

²⁷ Od 1. 1. 2012 činí životní minimum pro jednotlivce 3 410,- Kč.

²⁸ BARDOVÁ, D., OPLTOVÁ, R., PAVELKA, F., *Jak správně na hypotéky*, s. 24-31

údaje o subjektech, o jejich bonitě a o jejich úvěrové historii. Úvěrová historie zachycuje přehled aktuálních i v minulosti splacených úvěrů subjektu.²⁹ Úvěrovým registrům se podrobněji věnuje kapitola 5.4.

4.3 Úvěrová smlouva

Každý bankovní úvěr je založen na smluvním základě. Smlouvu o úvěru upravují § 497 - § 507 zákona číslo 513/1991 Sb., obchodní zákoník v platném znění (dale jen “obchodní zákoník”). Smlouva o úvěru se řadí do kategorie bankovních smluv. Lze na ni nahlížet nejen jako na službu poskytnutí finančních prostředků, ale je to rovněž specifický druh rezervace finančních prostředků ve stanoveném množství. Banka totiž musí s vydáním peněžních prostředků počítat a tudíž je musí mít v daný okamžik připravené k vyplacení. Obsahem smlouvy pak často bývá i jeden z institutů zajištění úvěru.³⁰

Z právního hlediska se řadí smlouva o úvěru mezi takzvané absolutní obchody. Absolutní obchod je závazkový vztah, který je vždy považován za obchod (tj. řídí se vždy ustanoveními obchodního zákoníku) bez ohledu na povahu jeho účastníků. V českém právní řádu jsou tyto závazkové vztahy vyjmenovány v § 261 odst. 3 obchodního zákoníku. Ustanovení obchodního zákoníku, týkající se smlouvy o úvěru mají dispozitivní charakter. To znamená, že obě smluvní strany mají volnost při ujednávání podmínek, za kterých je úvěr poskytnut.

Smlouva o úvěru nemusí být v písemné podobě, avšak z důvodu vyšší právní jistoty je všeobecně doporučována. Výjimkou je, když smlouva obsahuje ujednání, u nichž zákon písemnou formu stanovuje (například ustanovení o smluvní pokutě, ujednání o zastavení nemovitosti apod.) Další výjimku tvoří smlouva o spotřebitelském úvěru, u které zákon rovněž stanovuje písemnou formu.

Základními náležitostmi smlouvy o úvěru jsou:

- přesné označení věřitele,
- přesné označení dlužníka,
- závazek věřitele poskytnout finanční prostředky na žádost a ve prospěch dlužníka,
- stanovení výše finančních prostředků,

---

²⁹ KALABIS, Z., *Bankovní služby v praxi*, s. 84

³⁰ GRŮŇ, L., *Finanční právo a jeho instituty*, s. 277-278

- závazek dlužníka finanční prostředky splatit včetně stanoveného úroku
- podpisy smluvních stran.³¹

Doplňkovými náležitostmi jsou dále: typ úvěru, stanovení měny, stanovení úrokové sazby a výše poplatků, způsob jakým bude úvěr čerpán a splácen, druh zajištění úvěru, lhůta, ve které musí být úvěr čerpán a datum splatnosti úvěru. Součástí smlouvy jsou dále podmínky, které si banka stanovuje individuálně. Dále může smlouva obsahovat tzv. speciální doložku, což je například postavení na roveň (zaručuje stejná práva pro všechny věřitele) nebo podmínka rovného krytí (do splacení úvěru nesmí dlužník poskytnout svůj majetek na zajištění jiného závazku).³²

Pro věřitele lze za poskytnutí finančních prostředků pro dlužníka sjednat úplatu. Ta je chápána jako určitá odměna za rezervování finančních prostředků věřitelem. Tato úplata se nemůže zaměňovat s úrokem, což je odměna za to, že věřitel přenechá své finanční prostředky dlužníkovi a ten je pak dale využívá ke svým účelům.³³

Z poskytnutých finančních prostředků je dlužník povinen platit věřiteli úroky. Jejich výše je předem sjednaná a pokud nikoliv, je věřitel povinen zaplatit úrok, který je zpravidla požadován za úvěr, který banky zpravidla poskytují v místě bydliště dlužníka a v čase, který se shoduje s datem uzavření smlouvy o úvěru. Maximální výše úrokové míry je stanovena zákonem. V případě, že je sjednána úroková míra vyšší než povoluje zákon, dlužník je povinen platit pouze úrok stanovený zákonem. Úroky platí dlužník od té doby, kdy mu byly fyzicky předány finanční prostředky. Je-li úvěr splácen ve splátkách, úrok je obvykle splatný v den splatnosti jistiny úvěru.

Povinností věřitele je ve sjednané lhůtě nebo bez zbytečného odkladu poskytnout dlužníkovi sjednané finanční prostředky, byl-li o to dlužníkem požádán. V případě, že je věřitel s poskytnutím finančních prostředků v prodlení, může se dlužník domáhat svých práv u soudu, dále může požadovat náhradu škody, popřípadě může využít institutu odstoupení od smlouvy.

---

³¹ NOVÁKOVÁ, D., NOVÁK, D., *Smlouva o úvěru*, s. 89

³² JÍLEK, J., *Finanční trhy a investování*, s. 315

³³ PLÍVA, S., *Obchodní závazkové vztahy*, s. 212

Povinností dlužníka je ve sjednané lhůtě vrátit poskytnuté finanční prostředky. Pokud lhůta není ve smlouvě ujednána, je dlužník povinen vrátit finanční prostředky ve lhůtě jeden měsíc ode dne, kdy k tomu byl vyzván věřitelem. Jestliže dlužník vrátí finanční prostředky před stanovenou lhůtou splatnosti, nesmí bez souhlasu věřitele odečíst od dlužné částky úrok odpovídající době, o kterou plnil dříve. V případě, že se dlužník dostane do prodlení, může po něm věřitel vymáhat plnění závazku u soudu, požadovat po něm náhradu škody. Jestliže dlužník nezaplatil více než dvě splátky anebo jednu splátku v období delším než tři měsíce, může věřitel odstoupit od smlouvy. Jestliže úvěr poskytuje banka a dlužník je v prodlení se splátkou déle než 60 dní, bance se touto skutečností omezuje povinnost zachovat bankovní tajemství.

Dále bývá při uzavírání smlouvy použita tzv. zásada účelovosti. To znamená, že ve smlouvě je přesně vymezen účel, na který budou použity poskytnuté finanční prostředky. Tato zásada se uplatňuje v případech, kdy je účel, pro který je úvěr čerpán, ve smlouvě ujednáno. Jestliže dlužník použije poskytnuté finanční prostředky k jiným účelům než je výslovně stanoveno, může věřitel neprodleně odstoupit od smlouvy a žádat vrácení poskytnutých finančních prostředků včetně úroku.

Úvěrová smlouva zaniká řádným splněním podmínek, jak ze strany věřitele, tak i ze strany dlužníka. K zániku může dále dojít dohodou uzavřenou mezi věřitelem a dlužníkem, odstoupením od smlouvy jednou ze smluvních stran a nebo výpovědí. Pokud úvěrová smlouva neobsahuje ujednání o výpovědní lhůtě, dlužník může tuto smlouvu vypovědět s okamžitou platností. Věřitel může smlouvu vypovědět k poslednímu dni měsíce, který následuje po měsíci, ve kterém byla dlužníkovi doručena výpověď.

4.4 Zajištění úvěru

Banky poskytují úvěry jako součást své podnikatelské aktivity a činí tak samozřejmě za účelem zisku. Jelikož úvěry skýtají vyšší míru rizika z hlediska návratnosti, banky zpravidla požadují jejich zajištění.

Pomocí institutu zajištění úvěru banka snižuje riziko návratnosti zapůjčených finančních prostředků. Zajištění se většinou odvíjí od výše poskytnutého úvěru. Při nižším objemu úvěru banka zajištění vyžadovat nemusí, při vyšším je to naopak pravidlem.

Instituty zajištění úvěru se mohou charakterizovat jako prostředky, které zvyšují právní jistotu věřitelů ve vztahu k vynaloženým finančním prostředkům, které poskytly dlužníkům.³⁴

Druhy zajištění úvěru jsou:

4.4.1 Ručení

Tento druh zajištění je bankami velmi často využíván a to z důvodu možnosti rychlého a efektivního vymáhání vzniklých pohledávek.

Zajištění ručením se v obchodních vztazích upravuje § 303 – § 312 obchodního zákoníku. U ostatních vztahů se ručení upravuje § 546 - § 550 zákona číslo 40/1964 Sb., Občanský zákoník v platném znění (dále jen “občanský zákoník”). Ručení je asi nejrozšířenější institut zajištění.

U tohoto typu zajištění jsou ve vzájemném vztahu tři subjekty. V ručitelském vztahu vystupuje dlužník jako osoba povinná, jelikož má závazek vůči bance. Banka je v tomto vztahu osobou oprávněnou, jelikož má pohledávku vůči dlužníkovi. Do vztahu mezi dlužníkem a věřitelem vstupuje třetí subjekt – ručitel, který se zavazuje za určitých okolností převzít dlužníkův závazek. Ručením je možné zajistit celý závazek dlužníka nebo pouze jeho část. Ručiteli zároveň přijetím ručení vzniká oprávnění uplatňovat vůči věřiteli veškeré námitky, které může uplatňovat dlužník.

Ručení vznikne na základě prohlášení ručitele o zajištění úvěru. Toto prohlášení je písemné a ručitel se v něm zavazuje, že v případě neplnění závazku dlužníkem, uspokojí věřitelovu pohledávku. Součástí tohoto prohlášení je žádost dlužníka o vystavení záruky.³⁵

Institut zajištění ručením je založen na principu subsidiarity. To znamená, že plnění závazku ručitelem je pouze podpůrné a dochází k němu až v případě, kdy dlužník neplní řádně svůj závazek. V případě zajištění ručením banka velice důkladně prověřuje údaje o osobě ručitele, což bývá jeho důvěryhodnost a bonita.³⁶

Zajištění ručením rozlišujeme několik typů:

---

³⁴ JIRKŮVOVÁ, M., MAREK, K., TOMÍČKOVÁ, S., *Banky, bankovní služby, burza*, s. 69

³⁵ KALABIS, Z., *Bankovní služby v praxi*, s. 88

³⁶ BARDOVÁ, D., OPLTOVÁ, R., PAVELKA, F., *Jak správně na hypotéky*, s. 40

Částečné ručení je variantou, kdy několik ručitelů odpovídá za smlouvou vymezenou část závazku. Věřitel je pak oprávněn požadovat po jednotlivých ručitelích splnění závazku avšak maximálně do výše, která je uvedena ve smlouvě.

Spoluručení je variantou, kdy je několik ručitelů a každý ručí za závazek v plné výši. Všichni ručitelé jsou tedy v postavení spoludlužníků, což znamená, že věřitel může požadovat plnění závazku od kteréhokoliv z ručitelů.

Při následném ručení existuje osoba následného ručitele, která ručí za závazky ručitele hlavního. To znamená, že pokud svůj závazek neplní dlužník ani hlavní ručitel, věřitel může vyžadovat plnění závazku od následného ručitele.

Ručení zaniká zánikem závazku, který zajišťuje dohodou o ukončení ručení mezi věřitelem a ručitelem, uplynutím doby, na kterou bylo zajištění sjednáno a nebo porušením podmínky stanovené ve smlouvě.

4.4.2 Převzetí dluhu

Institut převzetí dluhu je upraven v § 531 - § 532 občanského zákoníku. Převzetí dluhu je zpravidla upraveno smlouvou, která musí mít písemnou formu. Pokud ji nemá, je smlouva neplatná. Dále rozlišujeme dvě možnosti, jakými lze tuto smlouvu uzavřít.

První je dohoda mezi současným dlužníkem a třetí osobou, která převezme jeho závazek. Nový dlužník tak nahrazuje stávajícího dlužníka. U této dohody je nutný souhlas věřitele. Ten ho může udělit stávajícímu i novému dlužníku. Zákonem není stanoveno, jakou formou musí být souhlas věřitele udělen. Obecně je však doporučováno udělit ho v písemné podobě.

Druhou možností je dohoda mezi věřitelem a třetí osobou o tom, že převezme závazek původního dlužníka, přičemž jeho souhlas se zde nevyžaduje. Třetí osoba se tak stane spoludlužníkem vedle stávajícího dlužníka. Tato smlouva má podobné účinky jako dohoda o přistoupení k závazku avšak s rozdílem, že dohoda o přistoupení k závazku se vztahuje jen na peněžité závazky.

4.4.3 Přistoupení k závazku

Přistoupení k závazku je upraveno v § 533 - § 534 občanského zákoníku. Dohodu o přistoupení k závazku lze uzavřít pouze písemnou formou a pouze v případě peněžitého závazku. Tato dohoda vzniká uzavřením písemné dohody věřitele stávajícího závazku a třetí osoby, která hodlá k závazku stávajícího dlužníka přistoupit. Souhlas stávajícího dlužníka zde není potřebný. Věřitel má při uzavření této dohody výhodu v tom, že na straně dlužníka budou stát dva subjekty. Na základě této dohody jsou stávající dlužník a třetí osoba, která k jeho závazku přistoupila, zavázáni vůči věřiteli společně a nerozdílně. To znamená, že věřitel může požadovat plnění po kterémkoli z nich. Nedodržení písemné formy má za následek neplatnost dohody.

4.4.4 Zástavní právo

Institut zástavního práva je upraven v § 152 - § 174 občanského zákoníku. Z obsahu jednotlivých ustanovení vyplývá, že zástavní právo slouží k zajištění pohledávky pro případ, že dlužník nebude plnit svůj závazek včas. Zástavní právo vzniká na základě smlouvy, ze zákona a nebo rozhodnutím soudu nebo jiného správního úřadu. Věřitel se zde dostává do postavení tzv. zástavního věřitele. Ten se nestává automaticky vlastníkem předmětu zástavy, ale vzniká mu oprávnění na uspokojení jeho pohledávky a to zpeněžením předmětu zástavy.

Pokud dlužník nesplní svůj závazek včas, má zástavní věřitel právo na uspokojení své splatné pohledávky a jejího příslušenství z výtěžku zpeněžení zástavy. Zástavu lze zpeněžit ve veřejné dražbě nebo soudním prodejem zástavy.

Zástavní právo zaniká následujícími způsoby:

- zánikem zajištěné pohledávky
- zánikem zástavy
- vzdáním se zástavního práva jednostranným písemným úkonem zástavního věřitele
- uplynutím doby, na niž bylo zřízeno
- zástavní dlužník nebo zástavce zástavnímu věřiteli složí obvyklou cenu zástavy
- písemnou smlouvou uzavřenou mezi zástavním věřitelem a zástavním dlužníkem nebo zástavcem v případech stanovených zvláštními právními předpisy

Dle předmětu zástavy se rozeznává několik druhů zástavního práva.

Jedná se například o **zástavní právo k věci movité**. Toto právo vzniká na podkladě zástavní smlouvy, která musí mít písemnou formu. Podstatné náležitosti smlouvy jsou označení zástavního věřitele a zástavního dlužníka, označení zastavované věci a důvod, pro který je daná věc zastavována. Druhou podmínkou vzniku je fyzické předání objektu zástavy zástavnímu věřiteli do dražby. Pokud se věřitel s dlužníkem dohodnou, může být věc předána do úschovy třetí osobě avšak v takovém případě musí mít zástavní smlouva formu notářského zápisu. Zástava je potom evidována v rejstříku zástav, který vede Notářská komora České republiky. Věřitel si nechává zastavenou věc zpravidla ocenit znalcem, aby zjistil, zda předmět zástavy je dostatečný pro krytí pohledávky.

Banky většinou využívají tohoto institutu k zajištění krátkodobých úvěrů a to z toho důvodu, že hodnota zastavené věci může postupem času klesat například vlivem morálního zastarání věci.

Další variantou zástavního práva je **zástavní právo k nemovitosti**. Tento druh zástavního práva se řadí mezi nejlepší zajišťovací instituty sloužící k zajištění pohledávek. Jelikož nemovitosti mají zpravidla vysokou životnost a jejich hodnota v čase většinou roste, využívá se tento druh zástavního práva k zajištění dlouhodobých úvěrů.

Zástavní právo k nemovitosti vzniká na základě písemné smlouvy, která je následně vložena do katastru nemovitostí. V případě nemovitostí, které se neevidují v katastru se nemovitost zapíše do rejstříku zástav vedeným Notářskou komorou České republiky.³⁷

Dalším druhem zástavního práva je **zástavní právo k pohledávce**. Tento institut se většinou používá k zajištění krátkodobých úvěrů. Rovněž se s ním dá setkat při dozajištění hypotečního úvěru.

Zástavní právo k pohledávce vzniká na základě smlouvy, která musí mít písemnou formu. Jeho účinnost vzniká písemným oznámením zástavního dlužníka, které musí být doručeno dlužníkovi zastavené pohledávky (poddlužníkovi), nebo tím, že zástavní věřitel vznik tohoto práva poddlužníkovi prokáže.

---

³⁷ BARDOVÁ, D., OPLTOVÁ, R., PAVELKA, F., *Jak správně na hypotéky*, s. 44-46

Zastavit je možné pohledávku již vzniklou, nebo i takovou, která teprve vznikne.³⁸

Dále je možné se setkat se **zástavním právem k cenným papírům**. Tuto oblast upravuje zákon číslo 591/1992 Sb., o cenných papírech v platném znění (dále jen “zákon o cenných papírech”). Tento zajišťovací institut je pro banky výhodný v tom, že cenné papíry jsou snadno převoditelné a vysoce likvidní. Kromě toho jsou snadno ocenitelné.

U cenných papírů vzniká zástavní právo dvěma způsoby a to dle druhu cenných papírů. U cenných papírů v listinné podobě vzniká zástavní právo na základě smlouvy, která musí mít písemnou formu a je podpůrně upravena občanským zákoníkem. Druhou podmínkou je jejich fyzické předání zástavnímu věřiteli.

V případě zaknihovaných cenných papírů zástavní právo vzniká zápisem na účet k tíži účtu vlastníka v Centrálním depozitáři. Příkaz k zápisu zástavního práva dává zástavní věřitel, dlužník, nebo zástavce. K tomuto příkazu se přikládá originál nebo úředně ověřená kopie zástavní smlouvy.

4.4.5 Zadržovací právo

Právo zadržovací nám upravuje § 175 - § 180 občanského zákoníku. Stejně jako u zástavního práva se jedná o věcněprávní zajišťovací institut.

Smysl zadržovacího práva je v tom, že osoba, která má u sebe v držbě movitou věc, kterou je povinna vydat, může tuto věc zadržet k zajištění své splatné pohledávky, kterou má vůči vlastníkově předmětné věci. Zadržovací právo lze tedy uplatnit za splnění následujících podmínek: musí se jednat o movitou věc, zajišťovaná pohledávka musí být splatná a držba musí být oprávněná (tzn. věc nesmíme mít u sebe neprávem např. svévolným odnětím). Podmínka splatné pohledávky nemusí být splněna v případě, že se jedná o pohledávku dlužníka, proti kterému bylo zahájeno insolvenční řízení, ve kterém se řeší jeho úpadek nebo hrozící úpadek.

Zadržovací právo tedy vzniká jednostranným aktem věřitele, který tak vyjadřuje svou vůli věc zadržet. Dlužník nemusí se zadržením věci souhlasit. Nicméně věřitel je povinen dlužníku oznámit bez zbytečného odkladu uplatnění zadržovacího práva a rovněž mu musí

---

³⁸ BARDOVÁ, D., OPLTOVÁ, R., PAVELKA, F., *Jak správně na hypotéky*, s. 44

sdělit důvody, které ho k tomu vedly. Toto oznámení musí být písemné pouze v případě, že smlouva, na základě které má věřitel věc u sebe, je taktéž písemná.

O zadrženou věc musí věřitel řádně pečovat, aby nedošlo k jejímu poškození nebo opotřebení. Za to mu náleží přiměřená náhrada.

4.4.6 Postoupení pohledávky

Postoupení pohledávky upravuje § 524 - § 530 občanského zákoníku. Tento institut je založen na smluvním principu a při jeho použití dojde ke změně věřitele předmětné pohledávky. Pohledávka se zpravidla převede z původního věřitele na nového věřitele. Souhlas dlužníka není třeba za předpokladu, že se dlužník s původním věřitelem nedohodl jinak. Pohledávka se převádí na základě smlouvy o postoupení pohledávky, u které je vyžadována písemná forma.

Aby bylo postoupení pohledávky platné, musí původní věřitel dlužníkovi postoupení pohledávky oznámit, nebo jiným způsobem prokázat (např. předložením smlouvy). Pokud tak neučiní, dlužník může poskytnout plnění původnímu věřiteli.

Postoupit lze splatnou pohledávku, ale i takovou, která má teprve vzniknout. Naproti tomu existují pohledávky, které postoupit nelze (např. takové, jejichž obsah by se měnil změnou věřitele, nebo provedení díla určitou osobou).

U postoupení pohledávky existuje několik variant označení tohoto zajišťovacího institutu. Je to například:

- individuální postoupení pohledávky – postoupení pouze jedné, přesně vymezené pohledávky,
- generální postoupení pohledávky – postoupení veškerých pohledávek dlužníka (současných i těch, co vzniknou v budoucnu),
- krycí postoupení pohledávky – dlužník postupuje věřiteli konkrétní pohledávku, jejíž doba splatnosti je kratší než doba splatnosti pohledávky, kterou tímto institutem zajišťuje.³⁹

---

³⁹ KAŠPAROVSKÁ, V., *Banky a komerční obchody*, s. 117-118

4.4.7 Bankovní záruka

Bankovní záruka je bezesporu jednou z nejlepších forem zajišťovacích institutů, a to za předpokladu, že je poskytována silnou a důvěryhodnou bankou. Zajištění pohledávky bankovní zárukou upravuje § 313 - § 322 obchodního zákoníku. Jedná se o písemný dokument, kterým banka prohlašuje, že v případě nesplnění závazku dlužníkem nebo nesplnění jiných podmínek stanovených záruční listinou, uspokojí věřitelovu pohledávku do určité výše stanovené v záruční listině. Základním prvkem bankovní záruky je tedy záruční listina, v níž si strany stanovují rozsah a další podmínky ručení.

Bankovní zárukou může být zajištěn závazek k peněžitému i nepeněžitému plnění. Plnění banky je však vždy peněžité.

Žádost o bankovní záruku podléhá téměř shodným pravidlům jako žádost o bankovní úvěr. Žadatel je důsledně prověřován jak z hlediska důvěryhodnosti, tak z hlediska bonity.⁴⁰

Tento druh zajištění se prakticky u spotřebního financování nevyskytuje a není využíván.

4.4.8 Směnka

Směnka se řídí pravidly podle zákona číslo 191/1950 Sb., Zákon směnečný a šekový v platném znění (dale jen "směnečný zákon").

Směnka je jednoduchý, ale přitom velmi efektivní nástroj pro zajištění závazku. Je to druh obchodovatelného cenného papíru, kterým dává výstavce bezpodmínečný slib, že ve stanovené době zaplatí osobě uvedené ve směnce směnečnou sumu (směnka vlastní), nebo ve kterém výstavce třetí osobě (směnečníkovi) přikazuje, aby zaplatila osobě uvedené ve směnce směnečnou sumu za něj (směnka cizí).

Formální podoba směnky není zákonem stanovena. Zákon pouze předepisuje náležitosti, které musí směnka mít, aby byla platná. Zároveň musí mít písemnou formu a opatřena vlastnoručním podpisem výstavce.

Směnku lze použít k zajištění téměř všech druhů závazků. Výjimku tvoří například ustanovení § 18 zákona číslo 145/2010 Sb., Zákon o spotřebitelském úvěru a o změně

---

⁴⁰ BARDOVÁ, D., OPLTOVÁ, R., PAVELKA, F., *Jak správně na hypotéky*, s. 40, 41

některých zákonů v platném znění (dale jen “zákon o spotřebitelském úvěru”), kdy tento zákon výslovně uvádí, že směnka nesmí být použita k zajištění spotřebitelského úvěru.

Směnka, jako druh zajištění je, resp. byl hojně využíván u produktů jako kontokorent či povolený debet. V návaznosti na novelu zákona o spotřebitelském financování⁴¹ došlo k vyloučení použití směnky nebo šeku – vzhledem k tomu, že použití směnky jako zajišťovacího či platebního instrumentu je velice specifické a směnka, pokud splňuje veškeré požadované náležitosti (a to včetně blankosměnky), je bez ohledu na hlavní závazek platná a vymahatelná, rozhodl se zákonodárce vyloučit použití směnky nebo šeku ke splacení, nebo zajištění splacení spotřebitelského úvěru, neboť dle zákonodárce běžný spotřebitel nedisponuje potřebnými znalostmi pro bezpečné použití směnek⁴².

---

⁴¹ Zákon č. 43/2013 Sb. kterým se mění zákon č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru

⁴² Novela zákona o spotřebitelském úvěru, Mgr. Ing. Michal Růžička, dostupné na <http://www.epravo.cz/top/clanky/novela-zakona-o-spotrebitelskem-uveru-89937.html>

5 Kreditní riziko

Současný vývoj v bankovníctví akcentuje kvalitu komplexního řízení rizik. Cílem této části je jednak definovat riziko a jednak provést analýzu řízení kreditního rizika včetně exkurzu do klientských databází v podobě registrů. Oblast řízení rizik je z pohledu banky jedna z klíčových oblastí, neboť rizika jsou nedílnou součástí finančních obchodů a kvalita řízení rizik má velký vliv na profitabilitu banky. Řízení banky vyžaduje sofistikovaný přístup s cílem efektivního zvládnutí dvou protichůdných stran. Na jedné straně obchodní přístup, který je zdrojem zisků a na druhé straně obezřetného chování, které minimalizuje riziko. Vzhledem k těmto protichůdným tendencím je každá z těchto stran svěřena různým útvarům banky. V praxi se však obchodní přístup a obezřetné chování spojuje již na samém počátku do podoby obchodních zástupců či bankovních prodejců, kteří jsou na začátku každého úvěrového vztahu.

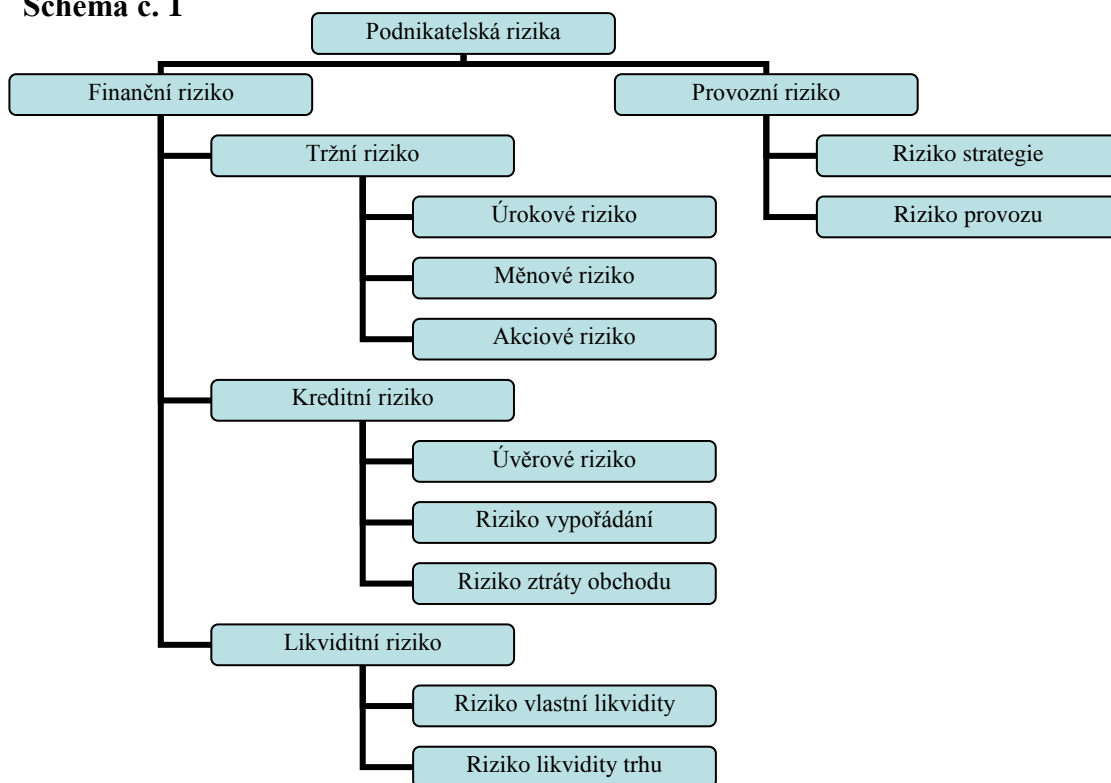
5.1 Vymezení pojmu kreditní riziko a jeho definice

Výklad o kreditním riziku je nutné uvést zařazením tohoto pojmu do širších souvislostí. V naší ani zahraniční literatuře není rozdělení rizik plně sjednoceno. V obecných encyklopediích se dá například setkat s pojmem přímo kreditní riziko nebo také úvěrové riziko, které je stavěno na stejnou úroveň.⁴³ Naopak v řadě odborných literatur se označuje, že kreditní riziko je nadřazeno riziku úvěrovému nebo kreditní riziko není uvedeno vůbec. Pro názornost je v této části porovnáno dělení rizik podle autorů J. Vlachého (schéma č. 1), B. Sekerky (schéma č. 2) a J. Jílka (schéma č. 3). Základní členění finančních rizik autorů J. Jílka a B. Sekerky se od sebe příliš neliší, všechna obsahují rizika důležitá z hlediska kapitálové přiměřenosti a to riziko úvěrové, tržní a operační. Dokonce se shodují i v riziku likvidity. Právní riziko je v pojetí J. Jílka podkategorií obchodního rizika. Liší se pouze autor J. Vlachý, který jako základní finanční rizika uvádí tržní, kreditní a likvidní. Úvěrové riziko je podle něj obsaženo v kreditním riziku a operační riziko není mezi základní finanční rizika zahrnuto vůbec.

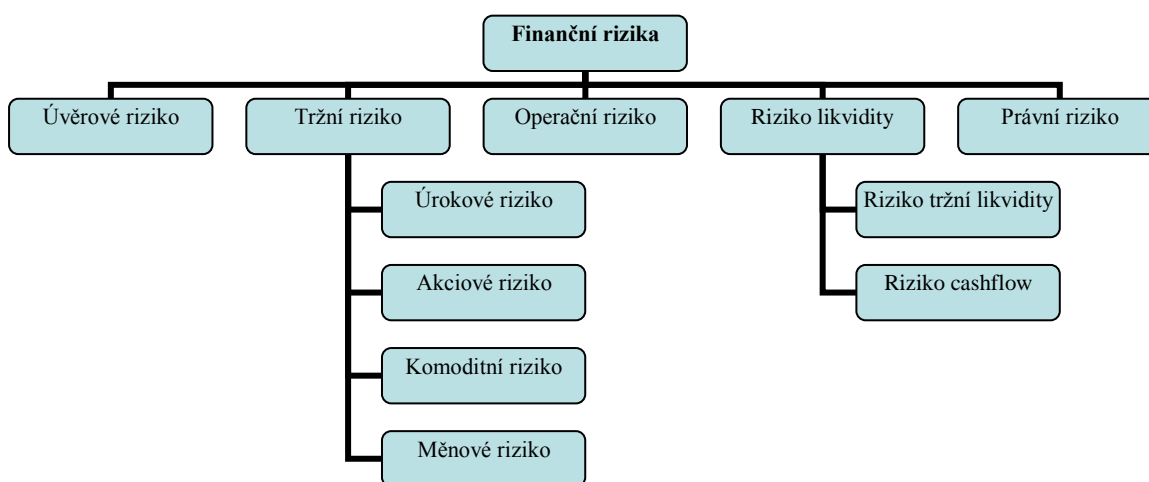
⁴³ http://cs.wikipedia.org/wiki/Kreditní_riziko

Schéma č. 1

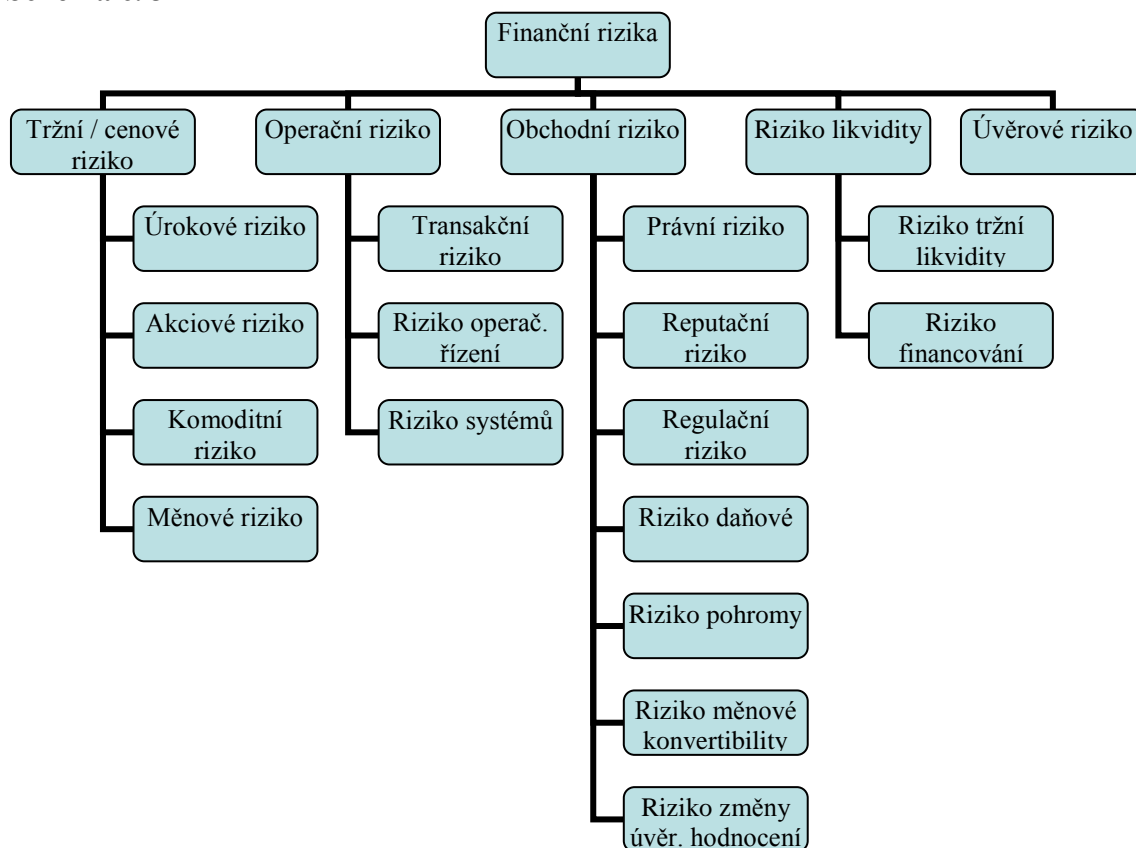
Pramen: Vlastní konstrukce podle VLACHÝ, J., *Řízení finančních rizik*, s. 17-21

Schéma č.2

Pramen: Vlastní konstrukce podle SEKERKA, B., *Řízení bankovních rizik*, s. 3-5

Schéma č. 3

Pramen: Vlastní konstrukce podle JÍLEK, J., *Finanční rizika*, s. 15 - 25

Pokud se má hovořit konkrétněji o kreditním či úvěrovém riziku, tak např. J. Jílkem je úvěrové riziko chápáno jako riziko ztráty ze selhání partnera (dlužníka) tím, že nedostojí svým závazkům podle podmínek kontraktu, a tím způsobí držiteli pohledávku (věřiteli ztrátu). Tyto závazky nevyplývají pouze z úvěrových aktivit banky, ale z obchodních a investičních aktivit, z platebního styku a vypořádání cenných papírů při obchodování na vlastní i cizí účet. Podobný přístup má k úvěrovému riziku i B. Sekerka, podle kterého úvěrové riziko spočívá ve své podstatě v tom, že klient či obchodní partner banky nedodrží sjednané podmínky finanční transakce a bance tím vznikne finanční ztráta. Výše zmínění autoři tedy chápou úvěrové riziko v obecné rovině riziko jako riziko nesplacení závazku ze strany konkrétního obchodního partnera protistrany v transakci. V české bankovní praxi se úvěrové riziko většinou chápe jako v užším slova smyslu – jako default klienta v úvěrovém vztahu s bankou (viz dále). Prof. Jílek uvádí klasickou definici tohoto rizika - jestliže úvěr je možné definovat jako očekávání přijetí peněžních prostředků, potom **úvěrové riziko je**

pravděpodobnost, že toto očekávání nebude splněno. Tato definice se někdy rozšiřuje o riziko ztráty vzhledem k potenciálnímu zvýšení hodnoty závazku vůči partnerovi u úrokového či akciového nástroje v důsledku zlepšení finanční situace emitenta úrokového či akciového nástroje, i když toto riziko bývá někdy řazeno mezi rizika tržní. Tato rozšířená definice tedy obsahuje specifické úrokové a specifické akciové riziko, která jsou součástí tržního rizika, a dále se týká nejen aktivní části rozvahy, ale i části pasivní.

Pro kreditní riziko (Credit Risk) je tedy charakteristická jeho vazba na objektivní jednání jiného subjektu. V nějaké formě se s ním dá tedy setkat pokaždé, když se uzavírá smlouva o spotřebitelském financování. Při jeho řízení se v první řadě posuzuje bonita dlužníka, tedy schopnost plnit si své závazky. Z analytického pohledu se dá kreditní riziko rozdělit na kvantitativní složku, kterou představuje riziko protistrany, tj. pravděpodobnost toho, že protistrana nesplní svůj závazek. Vedle této složky je druhým parametrem riziko produktu, tj. vyjádření skutečné ztráty, ke které by vlivem neplnění závazku protistranou případně došlo.

5.2 Analýza kreditního rizika

Pokud banka chce svá rizika řídit, musí nejprve identifikovat zdroje těchto rizik.

Analýza kreditního rizika hraje v procesu poskytování úvěru nenahraditelnou roli a je tak jednou z nejdůležitějších komponentů při řízení kreditního rizika. Cílem této analýzy je zjištění, zda klient je či není schopen plnit své závazky vůči bance. Na jejím podkladě se totiž banky rozhodují, zda konkrétní produkt klientovi poskytnou.

Analýza kreditního rizika u nepodnikajících fyzických osob je daleko jednodušší, než u podnikatelských subjektů. Banky se většinou zaměřují na současnou příjmovou stránku klienta a odhadují, zda tyto příjmy bude mít klient i v budoucnu. Zjednodušeně řečeno se jedná o rozbor veškerých příjmů a výdajů klienta.

Při provádění analýzy banka vychází z několika zdrojů:

- informace získané ze žádosti o bankovní produkt,
- dosavadní zkušenosti s klientem,
- úvěrové registry,
- informace, získané od jiných věřitelů.

Při analýze banky většinou využívají systémy bodovacího ohodnocení, kterými kvantifikují získané informace. Body se zpravidla přidělují faktorům, které mohou nejpravděpodobněji ovlivnit klientovu schopnost plnit vzniklý závazek. Těmito faktory jsou například délka pracovního poměru klienta, jeho přiměřený stav běžného účtu a nebo jeho jiné majetkové poměry. Tyto faktory se bodově ohodnotí a výsledný stav banka posuzuje na základě svých stanovených kritérií. Výhodou tohoto systému je, že banka vychází ze zkušeností z již provedených hodnocení minulých klientů. Naproti tomu nevýhodou je skutečnost, že banka tímto způsobem nedokáže ohodnotit vnější ekonomické vlivy a tudíž musí provést ještě nefinanční analýzu klienta. Další nevýhodou je fakt, že banka při bodování vychází z údajů poskytnutých klientem a ty nemusí být pravdivé.

5.3 Identifikace rizik a řízení rizik

Pro účely řízení kreditního rizika musí banka umět identifikovat veškeré zdroje tohoto rizika. Hlavními zdroji kreditního rizika jsou:

Riziko klienta – toto riziko se identifikuje na úrovni jednotlivých klientů. U poskytování úvěru fyzické osobě se banka většinou zajímá o informace o příjmu klienta, o stavu jeho majetku a ochotě spořit. V případě, že má klient u banky vedený účet, zajímá se banka také o transakční historii tohoto účtu. Dále se zkoumají záznamy o již proběhlých úvěrových transakcích, pakliže jsou k dispozici.

Riziko produktu – některé bankovní produkty jsou se svým nastavením parametrů a vnitřní strukturou rizikovější než produkty jiné. Rizikovější jsou například produkty s variabilní úrokovou sazbou, kdy její případný neočekávaný nárůst může mít na klienta a jeho schopnost dostát svým závazkům negativní dopad.

Riziko koncentrace – banky velice pečlivě prověřují klientovy vazby na různé jiné subjekty. U těchto vazeb zkoumají personální vztahy a zároveň i majetkové propojení subjektů. V případě existence propojení se pak zhoršení bonity jednoho subjektu odráží v hodnocení ostatních. Banky toto označují jako vazby v ekonomicky spjatých skupinách, kdy např. hranice pro spjatost s obchodní společností se bere u Komerční banky podíl v minimální výši 40%. Legislativní definice říká, že ekonomicky spjatou skupinou osob se

rozumí dvě nebo více fyzických nebo právnických osob, které není-li prokázán opak, představují jediné riziko, neboť

- jsou navzájem propojeny tím, že jsou ve vztahu ovládající a ovládané osoby, nebo
- jejich vzájemné vztahy jsou takové povahy, že finanční těžkosti jedné z osob mohou způsobit platební potíže alespoň jedné z ostatních osob.

Z tohoto tedy plyne, že dva subjekty představují jediné riziko jestliže platí, že pokud by došlo k úvěrovému selhání jednoho ze subjektů, velmi pravděpodobně bude ohrožen selháním i druhý subjekt. Takovýto vztah mezi subjekty je označován jako ekonomická vazba a může nabývat např. podobu majetkového spoluvlastnictví, podíl na základním kapitálu dané společnosti, výkon hlasovacích práv nebo personální propojení se společností.

Riziko země – banky, které poskytují své služby i v jiných státech, musí zahrnout do svého hodnocení rizik i poměry, které v daném státě aktuálně jsou. Jedná se především o zhodnocení politického prostředí a ekonomické situace země. Zároveň se hodnotí také možný budoucí vývoj uvedených ukazatelů.

Pojem řízení se dá chápat jako cílené a efektivní konání, jehož cílem je dosáhnout maximálního zisku s co nejnižšími náklady. Řízení rizik bankou je tedy kontinuální systematická činnost, jejíž koncepci a směr udává vyšší management banky.⁴⁴

Efektivního řízení rizika dosahuje banka v případech, kdy má vzhledem ke svým cílům jasně stanovenou strategii a zároveň podporu ze strany odborníků. Zároveň by vyšším managementem banky měly být určeny osoby, které za řízení rizik odpovídají.⁴⁵

Vyšší management banky by tedy nejprve měl riziko identifikovat, následně jej vyhodnotit a zjistit možnost výskytu ztráty a její možnou velikost. Dle tohoto postupu pak může být riziko rozděleno dle potencionální hrozby do několika skupin:

Běžné riziko skrývá pouze drobné ohrožení banky. Vzniklá ztráta může být bez problémů pokryta současnými aktivy nebo standardním příjmem banky.

Důležité riziko již představuje pro banku ohrožení jejího finančního zdraví. K pokrytí potencionálních ztrát si již banka nevystačí s vlastními prostředky a musí si nějaké půjčit.

---

⁴⁴ ŘEZÁČ, F., *Řízení rizik v pojišťovnictví*, s. 39-41

⁴⁵ SMEJKAL, V., RAIS, K., *Řízení rizik ve firmách a jiných organizacích*, s. 98

Kritické riziko pak představuje faktické ohrožení existence banky a v poslední řadě i možnost jejího bankrotu.

Řízení kreditního rizika tedy představuje okruh zásadních činností, které banka každodenně vykonává při jejím fungování. Z důvodu zajištění trvalosti podnikání musí banka konat uvážené kroky a tvořit ekonomický kapitál, který slouží na pokrytí neočekávaných ztrát.

Při procesu řízení kreditního rizika se dá setkat s těmito základními prvky:

- identifikace rizika (v jakém odvětví a jakým způsobem riziko vzniká),
- měření rizika (jeho kvantifikace neboli velikost),
- zajištění rizika (způsob jakým lze riziko omezit popř. zcela eliminovat),
- monitoring rizika (pozorování průběhu).

Proces řízení kreditního rizika je rozdílný u poskytování úvěrových produktů, při kterých se pracuje s větším objemem finančních prostředků (např. hypoteční úvěr) než u těch, kde je objem finančních prostředků nižší (např. spotřebitelský úvěr). V případě vyšších objemů banka klade důraz na pečlivé hodnocení a monitorování klienta, k čemuž používá úvěrové hodnocení. U nižších objemů se zpravidla uplatňuje standardizovaný bodovací systém.⁴⁶

5.4 Úvěrové registry a jejich využití

Při posuzování žádostí o úvěr, banky více než kdy jindy využívají informace o klientech z úvěrových registrů dlužníků. Také počet bank, které tuto službu využívají, stále stoupá. Je to jedna z nebytných součástí úvěrového procesu, která směřuje k snižování úvěrového rizika a zvyšování kvality nabízených produktů. Díky těmto databázím banky zabránily tomu, kdy si klient vzal úvěr u jedné banky, nesplácel ho a vzal si poté další úvěr u banky jiné.

Obecně řečeno je registr databáze všech typů klientů, tedy fyzických osob, fyzických osob podnikatelů i právnických osob, kterým byl poskytnut úvěr. Účelem je poskytnout informace o klientech, a to jak negativní i pozitivní. Úvěrový registr obsahuje informace o úvěrech poskytnutých jednotlivým klientům, o jejich čerpání a splácení atp., získané od

---

⁴⁶ JÍLEK, J., *Finanční rizika*, str. 19

bank jiných finančních institucí. Zároveň obsahuje také i údaje o osobách, které ručí za poskytnutý úvěr.⁴⁷

V České republice nyní existuje pět úvěrových registrů. Vedle Centrálního registru úvěrů, Sdružení na Ochranu Leasingu a Uvěrů Spotřebitelům a Centrálního registru dlužníků České republiky jsou nejpropracovanější registry společnosti Czech Credit Bureau a to Bankovní registr klientských informací a Nebankovní registr klientských informací.

Centrální registr úvěrů

Tento úvěrový registr je veden Českou národní bankou (ČNB) a jeho vznik byl umožněn zákonem č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů. ČNB zahájila jeho provoz k 1. listopadu 2002. Centrální registr úvěrů (CRÚ) je informační systém, který soustřeďuje informace o úvěrových závazcích fyzických osob podnikatelů a právnických osob a umožňuje operativní výměnu těchto informací mezi účastníky CRÚ. Vzhledem k uvedenému zaměření nejsou v databázi CRÚ evidovány z úvěrového pohledu spotřebitelské úvěry fyzických osob, hypoteční úvěry fyzických osob a ručitelské závazky klientů.⁴⁸ Z tohoto zaměření není tedy pro spotřebitelské financování v současné době velkým přínosem, byť propojení s ostatními registry by bylo ku prospěchu věci a využitelnost dat by umožnila propojení podnikatelského a soukromého financování. Více se tomuto věnuji v konci této kapitoly v dílčím závěru.

Registr SOLUS

Tento registr je zájmovým sdružení právnických osob, jehož cílem je v rámci tzv. odpovědného úvěrování přispívat k prevenci předlužování klientů, k prevenci růstu počtu dlužníků v prodlení, ke zvyšování vymahatelnosti stávajících dluhů po splatnosti a rovněž ke snižování potenciální finanční ztráty věřitelů.⁴⁹ Jeho název je odvozen od celého názvu, tj. Sdružení na Ochranu Leasingu a Uvěrů Spotřebitelům, který zároveň nejlépe charakterizuje jeho hlavní cíl. Členové Sdružení SOLUS se od roku 1999, kdy byl SOLUS zaregistrován a zahájil činnost, snaží minimalizovat finanční ztráty z poskytovaných služeb tak, aby je v ceně poskytované služby nemuseli hradit klienti s dobrou platební morálkou.

---

⁴⁷ KALABIS, Z., *Základy bankovníctví*, s. 124

⁴⁸ www.cnb.cz dostupné na http://www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/centralni_registr_uveru/

⁴⁹ www.solus.cz dostupné na <https://www.solus.cz/cs/hlavni-strana/historie-sdruzeni>

Sdružení SOLUS sdružuje řadu společností z různých ekonomických sektorů. Jsou mezi nimi nebankovní finanční instituce, banky, telekomunikační operátoři, distributoři energií a další společnosti. Všechny tyto společnosti⁵⁰ mohou díky členství ve Sdružení SOLUS a prostřednictvím registrů SOLUS efektivněji řídit riziko u služeb, které poskytují.

Registr NRKI

Nebankovní registr klientských informací (NRKI) je zájmové sdružení právnických osob LLCB, z.s.p.o., které bylo založeno v roce 2004 za účelem zajištění a zprostředkování vzájemného informování věřitelských subjektů (leasingových a úvěrových společností) o údajích vypovídajících o bonitě, důvěryhodnosti a platební morálce jejich klientů - fyzických a právnických osob.⁵¹ Prakticky tedy představuje živou databázi údajů od všech svých aktuálních členů⁵² a v provozu je od června roku 2005. Provozovatel a organizátorem tohoto registru je společnost Czech Credit Bureau (CCB) a technické zabezpečení provozu zajišťuje mateřská společnost CRIF S.p.A., která je čtvrtou největší světovou společností v oblasti provozování úvěrových registrů. Tyto společnosti také organizují a zajišťují zázemí pro Bankovní registr klientských informací (BRKI), který je spolu s NRKI nejdůležitější a nejpropracovanější v návaznosti na řízení rizik.

Registr BRKI

Historie tohoto registru se začala odvíjet na podzim 1999, kdy byl projekt bankovního registru poprvé prezentován Komisi pro společné projekty při Bankovní asociaci. Následně na jaře roku 2000 byla podepsána již dohoda o společném postupu, kdy tato dohoda byla na podzim roku 2001 nahrazena závazným dokumentem, tzv. Hlavní rámcovou smlouvou, podepsanou s pěti českými bankami (HVB, ČS, ČSOB, GE a KB). Ostrý start byl spuštěn v červnu 2002 a v současnosti je uživateli bankovního registru celkem již 26 společností.⁵³ Díky těmto registrům mohou finanční instituce při žádosti o poskytnutí finančních prostředků o svém potencionálním zákazníkovi zjistit výši jeho závazků a zda v minulosti své závazky platil řádně a včas. Tuto informaci pak mohou využít při rozhodování, zda

---

⁵⁰ Viz. Příloha č. 1 Členské společnosti sdružení SOLUS k 31. 3. 2013

⁵¹ www.llcb.cz dostupné na <http://www.llcb.cz/cz/o-spolecnosti-1404041456.html>

⁵² Viz. Příloha č. 2 Uživatelé Nebankovního registru klientských informací k 31. 3. 2013

⁵³ Viz. Příloha č. 3 Uživatelé Bankovního registru klientských informací k 31. 3. 2013

prostředky zákazníkovi poskytnout či nikoliv. Informace, které může banka využít jsou např:

- typ úvěru – osobní, hypoteční, kontokorent, kreditní karta
- fáze úvěru – žádost o úvěr, existující úvěr, splacený úvěr
- výše úvěru nebo úvěrového rámce
- datum poskytnutí a předpokládaného splacení
- pozice osoby ve smlouvě, tedy žadatel, spolužadatel, ručitel
- výše měsíční splátky a její periodicita
- historie splácení
- výše dluhu po splatnosti
- počet splátek po splatnosti za posledních 12 měsíců
- datum poslední aktualizace

Údaje se v registru aktualizují vždy jednou měsíčně. Výjimka je u žádosti, kdy informace o žádosti se objeví v registru ihned po podpisu žádosti a dotazu finanční instituce pro ověření bonity. Toto je dost podstatná informace, jelikož v době, kdy tyto informace nebyly on-line, tak klienti stihli požádat v jeden čas u různých bank o více úvěrů souběžně aniž by měli odpovídající příjmovou stránku. Obecně data se uchovávají po celou dobu smluvního vztahu a následně po dobu dalších čtyř let po jeho ukončení.

Registr CERD

Tento registr provozuje soukromá společnost CERD ČR s.r.o. Jedná se o globální informační systém, který umožňuje vyhledávat nesplacené závazky ekonomických subjektů registrovaných v České republice prostřednictvím mezinárodního Centrálního registru dlužníků, databázového systému CERD, BRKI (BRCI) a NRKI (NRCI). Zprostředkovává zobrazení negativních i pozitivních údajů vedených v jednotlivých registrech, ze kterých čerpá data (tzv. zdrojové registry). Centrální registr dlužníků nabízí stejně účinnou ochranu nejen pro velké, střední, malé společnosti a živnostníky, ale i občany. Centrální registr dlužníků se od ostatních uzavřených mezifiremních neveřejných informačních systémů odlišuje otevřeností všem subjektům, komplexem služeb ke správě pohledávek a služeb pro řešení dluhů, čímž vysoce umocňuje svou účinnost. Registr dlužníků se od roku 1998 vypracoval na jediný databázový systém, který je řízen dle

amerických a evropských standardů za účelem vytvoření komplexního servisu správy pohledávek.⁵⁴

5.5 Monitoring

Závěrečnou fází řízení kreditního rizika je monitoring. Úvěrový produkt, který banka poskytla klientovi je nutné neustále monitorovat. Je to z toho důvodu, že rizikovitost poskytnutého produktu se postupem času většinou mění a to z důvodu měnící se finanční situace dlužníka či jiných vnějších vlivů (např. pokles cen cenných papírů, kterými je produkt zajištěn). Proto si banky zpracovávají analýzy, na základě kterých úvěrový produkt v době jeho životnosti hodnotí a monitorují. Výsledkem monitoringu je zjištění, zda je dlužník ochoten a schopen splnit svůj závazek vůči bance.⁵⁵

Dle objektu monitorování se rozlišují 2 typy této fáze řízení:

5.5.1 Monitoring na úrovni klienta

Při provádění monitoringu na úrovni klienta se jedná o pravidelné sledování, při kterém banka monitoruje plnění podmínek dohodnutých v rámci smluvního vztahu. Dále sleduje klientovu aktuální finanční situaci a přihlíží při tom k aktuální makroekonomické situaci dané země. Pro rozpoznání změn ve schopnosti klienta plnit své závazky, má banka k dispozici různé ukazatele, jako jsou zůstatky na účtu klienta nebo jeho splátková disciplína.

V případě, že banka zjistí zhoršení klientovy úvěruschopnosti, může podniknout kroky, které povedou k maximální možné návratnosti její pohledávky. To může být například uzavření dodatku ke smlouvě nebo úhrada dluhu prostřednictvím některého ze zajišťovacích institutů.

---

⁵⁴ www.cerd.cz dostupné na <http://www.centralniregistrdluzniku.cz/proc-se-registrovat-vyhody-registru-dluzniku.htm>

⁵⁵ VALOVÁ, I., *Řízení rizik podle Basel II se specifickým zaměřením na interní rating v rámci úvěrového rizika*, s. 41

Četnost procesu monitorování klienta závisí na jeho bonitě. Klienti, kteří řádně a bezproblémově plní svůj závazek podléhají monitoringu v delších časových intervalech (zpravidla 1 x ročně). Klienti s horší bonitou pak podléhají tomuto procesu častěji.

Při monitoringu klienta se opětovně zpracovávají a vyhodnocují všechny dostupné informace o klientovi a jeho aktuální finanční situaci. Výsledkem je potom potvrzení popřípadě úprava bonity klienta.

I u bonitního klienta můžou nastat nestandardní situace, na základě kterých se potom provádí jeho mimořádné hodnocení. Počátečním impulsem pro toto mimořádné hodnocení mohou být například nově zapsané údaje do bankovních registrů, informace o exekučním řízení vůči klientovi nebo neobvyklé změny pohybů na klientově účtu.

Provádění tohoto mimořádného hodnocení má stejná pravidla jako hodnocení řádné. Toto nové hodnocení je však vyvoláno vnějším vlivem a z každodenní praxe bank vyplývá, že u takovýchto klientů může nastat zhoršení jejich finanční situace, což bance přináší zvýšenou míru rizika.

5.5.2 Monitoring na úrovni produktu

Úvěrové bankovní produkty lze rozdělit do čtyř základních skupin. Jsou to nefinanční produkty, hypoteční úvěry, spotřebitelské úvěry a ostatní úvěrové produkty.

Struktura těchto produktů závisí na tom, o jaký typ banky se jedná. Může se jednat o banku univerzální, která zpravidla nabízí velkou škálu úvěrových produktů, nebo se může jednat o banku specializovanou pouze na určité odvětví (např. stavební spořitelna). V rámci řízení kreditního rizika využívá banka takzvaný princip diverzifikace rizika.

Míra diverzifikace jednotlivých produktů je úzce spjata s druhem klientů, kterým banka tyto produkty poskytuje. To znamená, že pokud banka poskytuje značné množství úvěrových produktů fyzickým osobám, její míra diverzifikace je vyšší, než kdyby poskytovala ve velkých objemech úvěrové produkty právnickým osobám.

Na úrovni jednotlivých úvěrových produktů banka sleduje míru diverzifikace, čerpání stanovených finančních limitů a vývoj podílu úvěrových produktů které jsou v selhání. Dále sleduje vývoj jednotlivých ekonomických odvětví a podle něj stanovuje finanční limity, kterými jsou financovány konkrétní subjekty.

Cílem monitoringu produktů je:

- zabezpečit, aby celkový objem poskytnutých finančních prostředků nepřekročil stanovený limit,
- sledovat vývoj na trhu jednotlivých produktů poskytovaných bankou
- zabezpečit, aby stanovené limity maximalizovaly zisk s co možná nejnížší mírou rizika.

Překročení stanovených limitů nebo zjištění jiných skutečností vybočujících z běžného stavu je nutno řádně zanalyzovat a následně přijmout opatření směřující k odstranění závadného stavu.

6 Selhání dlužníka (default)

Pojem selhání dlužníka je definován § 49 odst. 1 vyhlášky číslo 123/2007 Sb., o pravidlech obezřetného podnikání bank, spořitelních družstev a obchodníků s cennými papíry v platném znění. Dle uvedeného ustanovení k selhání dlužníka dochází při splnění alespoň jedné z následujících podmínek:

- „*lze předpokládat, že dlužník pravděpodobně nesplatí svůj závazek řádně a včas, aniž by věřitel přistoupil k uspokojení své pohledávky ze zajištění,*
- *alespoň jedna splátka jistiny nebo příslušenství jakéhokoliv závazku dlužníka vůči věřiteli je po splatnosti déle než 90 dnů.*”⁵⁶

6.1 Klasifikace pohledávek

Banky rozdělují své pohledávky do následujících skupin:

- pohledávky bez selhání dlužníka,
- pohledávky se selháním dlužníka.

Skupina pohledávek **bez selhání dlužníka** se dále dělí na standardní pohledávky a sledované pohledávky.

Standardní pohledávkou se rozumí taková pohledávka, u které banka nemá pochybnosti o jejím úplném splnění a zároveň banka nepřistupuje u takovéto pohledávky k uspokojení se z jejího zajištění. Dlužník musí zároveň řádně hradit splátky jistiny a jejího příslušenství a žádná z těchto splátek nesmí být déle než 30 dnů po splatnosti.

Za sledovanou pohledávku lze označit takovou pohledávku, u které je pravděpodobné, že dlužník s ohledem na jeho finanční a ekonomickou situaci pohledávku úplně splatí bez toho, aniž by banka přistoupila k plnění ze zajištění. Dlužník zároveň s částečnými problémy hradí splátky jistiny nebo jejího příslušenství, avšak žádná splátka není po splatnosti více jak 90 dnů.⁵⁷

---

⁵⁶ § 49 odst. 1 vyhlášky č. 123/2007 Sb., o pravidlech obezřetného podnikání bank, spořitelních družstev a obchodníků s cennými papíry

⁵⁷ § 196 vyhlášky č. 123/2007 Sb., o pravidlech obezřetného podnikání bank, spořitelních družstev a obchodníků s cennými papíry

Pohledávky se **selháním dlužníka** se dále dělí na nestandardní pohledávky, pochybné pohledávky a ztrátové pohledávky.

U nestandardní pohledávky je s ohledem na finanční a ekonomickou situaci dlužníka nejisté její úplné splacení. Částečné splacení pohledávky je vysoce pravděpodobné a to bez nutnosti náhradního plnění plynoucího ze zajištění předmětné pohledávky. Dalším kritériem pro označení pohledávky za nestandardní je situace, kdy dlužník hradí splátky jistiny nebo příslušenství s problémy, avšak žádná z těchto splátek není po splatnosti déle jak 180 dnů.

Pochybnou pohledávkou je označována taková pohledávka jejíž celkové splnění je s ohledem na finanční a ekonomickou situaci dlužníka vysoce nepravděpodobné. Částečné splacení pohledávky je možné a pravděpodobné a to bez nutnosti náhradního plnění plynoucího ze zajištění předmětné pohledávky. Jiným měřítkem pro to, aby mohla být pohledávka označena za pochybnou je skutečnost, kdy dlužník hradí splátky jistiny nebo příslušenství s problémy, avšak žádná z těchto splátek není po splatnosti déle jak 360 dnů.

Za ztrátovou lze označit pohledávku, u které je její úplné splnění nemožné a to zejména s ohledem na finanční a ekonomickou situaci dlužníka. Je předpokladem, že pohledávka nebude uhrazena nebo bude uhrazena pouze její malá část, a to bez nutnosti uspokojení svého nároku ze zajištění bankou. Za ztrátovou lze rovněž označit pohledávku, pokud jsou splátky jistiny nebo příslušenství po splatnosti déle než 360 dnů. Zároveň se může jednat o pohledávku za dlužníkem, na jehož majetek byl prohlášen konkurs a to pouze v případě, že se jedná o majetkovou pohledávku, která vznikla až po prohlášení konkursu.⁵⁸

6.2 Systém vymáhání pohledávek

Cílem každé banky je, aby veškeré finanční prostředky, které poskytla klientovi v rámci svého úvěrového produktu klient řádně a včas splatil. V případě že, že klient neplní řádně své závazky, banka v rámci minimalizace své finanční ztráty přistoupí k vymáhání vzniklého dluhu.

V této situaci má banka dvě alternativy, jakými vzniklý dluh vymáhat. První možností je, že banka vzniklý dluh vymáhá sama. Za tímto účelem má každá banka zřízené

---

⁵⁸ §197 vyhlášky č. 123/2007 Sb., o pravidlech obezřetného podnikání bank, spořitelních družstev a obchodníků s cennými papíry

specializaované oddělení, které se problematikou vymáhání zabývá. Tuto variantu vymáhání banky volí zpravidla u úvěrových produktů, které jsou nějakým způsobem zajištěny. Je to z toho důvodu, že zajištěné pohledávky jsou z hlediska efektivnosti a finančních a časových úspor úspěšněji vymožitelné než pohledávky nezajištěné.

Druhou variantou je, že vymáháním vzniklé pohledávky banka pověří externí inkasní agenturu, které pak vyplatí dohodnutou část vypořádané pohledávky. Tuto variantu banky zpravidla využívají při vymáhání nezajištěných pohledávek, jako je i velká část spotřebitelského financování.

Z pohledu uplatnění práva lze vymáhání pohledávek klasifikovat na mimosoudní vymáhání pohledávky a soudní vymáhání pohledávky.

6.2.1 Mimosoudní vymáhání pohledávky

Tuto cestu volí banka v případech, kdy je dlužník ochoten řešit vzniklý problém a aktivně se tento problém snaží odstranit. Výhodou je, že banka touto cestou zpravidla vymůže větší část své pohledávky bez vynaložení velkých finančních nákladů a bez soudního sporu.

Vymáhat mimosoudně pohledávku může jak banka samotná, tak i jí zvolená externí inkasní agentura. Spolupráce s těmito agenturami je založena na smluvním principu, kdy při úspěšném vypořádání pohledávky banka přenechá agentuře dohodnutou procentuelní část vypořádané pohledávky.

6.2.1.1 Vymáhání pohledávky bankou

Banka přistupuje k vymáhání takové pohledávky, která je po splatnosti. Tou se rozumí taková pohledávka, která není uhrazena ve stanoveném termínu a ve sjednané výši. Tento stav je bankou považován za porušení smluvního vztahu a na základě toho přistoupí k vymáhání vzniklé pohledávky. K tomuto účelu využívá následující nástroje:

Telefonické nebo písemné kontaktování klienta

Za předpokladu, že je klient v prodlení se splácením finančních prostředků, banka klienta telefonicky kontaktuje a upozorní ho, že má dluh po splatnosti. Většinou se jedná o osobní telefonní hovor, který vede pověřený zaměstnanec banky. Za telefonní kontakt je rovněž

považováno zaslání upomínky formou SMS. Tento způsob kontaktování klienta je bankou zpravidla standardizován a jeho postup a forma je předem stanovena.

Písemné kontaktování klienta je pak prováděno formou upomínky zasláné dopisem a nebo elektronickou poštou. Jejím obsahem je zpravidla sdělení o tom, že klient nedodržel podmínky stanovené smlouvou, výzva ke splnění závazku v náhradní stanovené lhůtě a poučení o postupu, který bude následovat v případě, že klient svůj závazek nesplní.

Osobní kontakt s klientem

Tento způsob řešení vzniklých pohledávek je uplatňován zpravidla u úvěrových produktů, které jsou zajištěny zástavním právem k věci nemovitě a v případech, kdy je klient v prodlení a nelze ho jiným způsobem kontaktovat. Jedná se o osobní návštěvu pověřeného zaměstnance banky, která se uskutečňuje zpravidla v místě bydliště klienta nebo v místě, ve kterém se nachází předmět zástavy. V rámci tohoto jednání je klient upozorněn na jeho prodlení a je upozorněn na možné následky v případě, že nesjedná nápravu. Dále jsou klientovi navrženy možné způsoby řešení. O průběhu a výsledku jednání je vždy zaměstnancem banky vyhotoven písemný zápis, který slouží bance k případným dalším úkonům při vymáhání.

Notářský zápis se svolením k přímé vykonatelnosti

Notářský zápis se svolením k přímé vykonatelnosti je upraven v zákoně číslo 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), (dále jen “notářský řád”). Dle notářského řádu rozlišujeme dva druhy notářského zápisu a to jednostranné uznání dluhu a dohodu mezi oprávněným a povinným.

V praxi se převážně využívá možnost druhá a tou je dohoda mezi oprávněným a povinným (dále jen “dohoda”). Tato forma má oproti jednostrannému uznání dluhu pro banku výhodu v tom, že si může v této dohodě s klientem sjednat další podmínky, či mu určit další povinnosti. Pokud klient s uvedenými podmínkami a povinnostmi souhlasí, není již nutné prokazovat další okolnosti vzniku pohledávky. Bance tak odpadá složitá administrativa s kompletací podkladů, které by byly potřebné pro vedení soudního sporu.

Další výhodou pro banku je v tom, že sepsáním dohody bance nevznikají vysoké náklady, které jsou často s vymáháním pohledávky spojené (například soudní poplatky při podávání žaloby). Poplatek za sepsání dohody hradí výlučně klient. Tento poplatek může být uhrazen přímo při sepsání dohody a nebo bývá zahrnut v podmínkách dohody jako další závazek.

Dohoda představuje exekuční titul, a tak v případě, že klient řádně a včas neplní své povinnosti, které z ní vyplývají, je možné na jejím základě nařídit exekuci. To je další výhodou pro banku, jelikož tímto způsobem dojde velmi rychle k uspokojení její pohledávky.

Pro klienta má uzavření této dohody výhodu v tom, že banka klientovi většinou umožní uhradit vzniklý dluh ve splátkách na základě sjednaného splátkového kalendáře. Další výhodou pro klienta je to, že poplatek za sepsání dohody je výrazně nižší než poplatky, které by musel hradit při soudním řízení.

6.2.1.2 Vymáhání pohledávky inkasní agenturou

Pokud je banka při vymáhání pohledávky vlastními prostředky neúspěšná, další její možností je využít služeb externí inkasní agentury (dále jen „agentura“). To je společnost, která se specializuje na mimosoudní vymáhání pohledávek. Na základě mandátní smlouvy banka předá této společnosti pohledávku a ta dále pokračuje v bankou započatém vymáhání.

Banka většinou předává agentuře takové pohledávky, které neúspěšně vymáhala prostřednictvím svých vlastních pověřených pracovníků. Jde zpravidla o případy, kdy klient není kontaktní a nebo neplní dodatečná ujednání smlouvy. Dále to bývají pohledávky, kdy je klient v prodlení s více splátkami. O předání pohledávky k vymáhání agentuře bývá klient bankou dopředu upozorněn.

Pohledávky k vymáhání jsou agentuře předávány na dobu maximálně 90 dnů. Agentura se v této době snaží klienta dostupným způsobem kontaktovat a vyzvat ho ke splnění závazku. Pakliže je klient nekontaktní, snaží se agentura prostřednictvím svých postupů zjistit aktuální místo pobytu, popřípadě jiný adekvátní kontakt. Za tímto účelem provádějí osobní návštěvy či jiná místní šetření.

V průběhu vymáhání pohledávky agenturou není přípustné, aby do tohoto procesu jakkoliv zasahovala současně banka. Banka zároveň nesmí žádným způsobem zprostředkovávat ani ovlivňovat jakékoliv dohody mezi agenturou a klientem. V případě, že klient odmítá s agenturou komunikovat s odůvodněním, že pohledávka již neexistuje nebo není platná, smí banka do tohoto jednání vstoupit, kontaktovat klienta a vysvětlit mu aktuální stav věci. Po tomto úkonu je vymáhání opět plně v gesci agentury. Průběh vymáhání pohledávky je bankou průběžně monitorován a vyhodnocován na základě informací od agentury.

Jestliže je agentura při vymáhání neúspěšná, po uplynutí stanovené lhůty předá veškeré nashromážděné podklady zpět bance a ta musí rozhodnout, jak bude dále ve vymáhání pokračovat. Za tímto účelem má banka několik možností: soudní vymáhání pohledávky, odprodej pohledávky nebo u nevymožitelné pohledávky její odpis.

6.2.2 Vymáhání pohledávky soudem

Po neúspěšném vymáhání pohledávky bankou i agenturou se banka ve většině případů snaží domoci svých práv prostřednictvím soudu. Jestliže byla při uzavírání smlouvy pečlivá a má veškeré podklady v pořádku, je vysoce pravděpodobné, že v soudním sporu uspěje.

Soudní řízení

Poté co klient neuhradil dlužné finanční prostředky a prvotní mimosoudní vymáhání vzniklé pohledávky bylo nespěšné, může banka podat žalobu u věcně příslušného soudu. Spolu s žalobou je nutné doložit soudu veškeré dostupné podklady o vzniklé pohledávce (např. smlouvu, doručenou upomínku apod.) a pakliže byla pohledávka již mimosoudně vymáhána, tak také podklady o průběhu vymáhání (např. zápis o místním šetření, dohoda s klientem o novém splátkovém kalendáři apod.).

Jelikož v žalobě bývá zpravidla uplatňováno právo na zaplacení peněžité částky a toto právo vyplývá ze skutečností uvedených žalobcem, tedy bankou, může soud v této věci rozhodnout ve zkráceném řízení a vydat platební rozkaz.⁵⁹ Proti tomuto rozhodnutí může být v zákoně 15-ti denní lhůtě podán odpor a to jak ze strany klienta, tak ze strany banky. Při podání odporu kterýmkoliv z účastníků se vydaný platební rozkaz ruší a soud nařizuje

---

⁵⁹ § 172 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád v platném znění

ve věci jednání, v jehož závěru je vydán rozsudek. Po nabytí právní moci a vykonatelnosti se rozsudek stává exekučním titulem.⁶⁰ Jestliže odpor podán nebyl a vydaný platební rozkaz nabyde právní moci, má stejné právní účinky jako pravomocný rozsudek a může být tedy považován za platný exekuční titul.

Návrh na výkon rozhodnutí

V případě, že klient dobrovolně nesplní to, co mu ukládá pravomocné a vykonatelné rozhodnutí, má banka možnost podat návrh na soudní výkon rozhodnutí.

Výkon rozhodnutí, který ukládá zaplacení určité peněžité částky lze provést dle zákona několika způsoby a to:“ *srážkami ze mzdy, příkázáním pohledávky, správou nemovitosti, prodejem movitých věcí a nemovitostí, postižením podniku a zřízením soudcovského zástavního práva k nemovitostem*“.⁶¹

Zřejmě nejčastější bankou využívanou možností bývá prodej movitých a nemovitých věcí, jelikož má banka velkou část úvěrových produktů zajištěných zástavním právem.

Zástavní právo jako institut, který slouží k zajištění pohledávky pro případ, že dluh nebude řádně a včas splněn je upraveno v § 152 - § 172 občanského zákoníku.

Uvedený zákon uvádí, že v případě nesplnění dluhu má zástavní věřitel nárok na uspokojení pohledávky z výtěžku zpeněžení zástavy. Rozhodne-li se zástavní věřitel pro tuto možnost, má na výběr ze dvou možností a to buď soudní prodej zástavy nebo veřejnou dražbu. K uplatnění obou postupů je nutné mít k dispozici vykonatelný exekuční titul.

Soudní prodej zástavy

Řízení o soudním prodeji zástavy je zahájeno na návrh a tím je žaloba podaná u věcně příslušného soudu. Místní příslušnost se řídí umístěním zástavy, jde-li o nemovitost a v ostatních případech pravidly uvedenými v zákoně č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád v platném znění (dále jen “občanský soudní řád”). K žalobě je nutno doložit veškeré listinné důkazy, které se k dané věci vztahují a potvrzují oprávněnost věřitelova nároku.

---

⁶⁰ § 40 odst. 1 zákona č. 120/2001 Sb., Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů v platném znění

⁶¹ § 258 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb. Občanský soudní řád v platném znění

Účastníky řízení jsou zástavní věřitel (ten, jehož pohledávka je zajištěna zástavním právem) a zástavní dlužník (ten, kdo je vlastníkem zástavy).

K projednání žaloby soud nařídí jednání, avšak ve věci může rozhodnout i bez nařízeného jednání a to za předpokladu, že v dané věci lze rozhodnout na základě předložených důkazů a všichni účastníci řízení se vzdali práva na účasti při projednávání věci.

O výsledku sporu jsou účastníci vyrozuměni usnesením, proti kterému je možné se v zákonné lhůtě odvolat. Toto usnesení je vykonatelné dnem nabytí právní moci. Na základě vykonatelného usnesení může zástavní věřitel navrhnout výkon rozhodnutí prodejem zástavy. To znamená, že zástavní věřitel musí podat soudu návrh na nařízení výkonu rozhodnutí prodejem zástavy. Teprve po obdržení pravomocného a vykonatelného usnesení o nařízení prodeje zástavy může zástavní věřitel podat návrh na jehož základě bude proveden prodej zástavy soudem.

Prodej zástavy ve veřejné dražbě

Jelikož je proces soudního prodeje zástavy poměrně komplikovaný a zdlouhavý, je možné využít možnosti prodeje zástavy ve veřejné dražbě. Tento institut má obdobné účinky jako soudní prodej zástavy, ale jeho průběh je jednodušší a může být pro zástavního věřitele i dlužníka výhodnější.

Prodej zástavy ve veřejné dražbě je upraven zákonem č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách, v platném znění (dále jen „zákon o veřejných dražbách“). Tento zákon rozděluje dražbu na dobrovolnou (návrh podává vlastník zastavené věci) a nedobrovolnou (návrh podává dražební věřitel). Při vymáhání pohledávek vzniklých z úvěrových produktů se ve většině případů jedná o dražbu nedobrovolnou.

Nedobrovolná dražba se provádí na návrh dražebního věřitele (banka) a to na základě dražebního titulu. Tímto titulem může být vykonatelné soudní rozhodnutí, vykonatelný rozhodčí nález nebo vykonatelný notářský zápis.

Dražba se provádí na základě písemné smlouvy, kterou uzavírá navrhovatel dražby s dražbníkem. Náležitosti této smlouvy jsou vymezeny zákonem č. 26/2000 Sb., Zákon o veřejných dražbách v platném znění (dále jen “zákon o veřejných dražbách”). K této smlouvě musí být přiloženy podklady, které osvědčují vykonatelnost práva věřitele, doklady prokazující zajištění pohledávky zástavním právem k předmětu dražby a doklady,

kteře prokazatelně potvrzují doručení upozornění dlužníkovi a zástavci o zamýšlené dražbě.

Následně dražebník zasílá všem účastníkům dražby (vlastník věci, zástavce, dlužník a dražební věřitel) písemné oznámení o uskutečnění dražby. Konání dražby je poté vyhlášeno dražební vyhláškou, jejíž náležitosti jsou vymezeny zákonem o veřejných dražbách.

O provedené dražbě je dražebníkem vyhotoven písemný protokol, který je zaslán všem zúčastněným subjektům. Dále je dražebníkem vydáno písemné potvrzení tomu, kdo nabyt vlastnictví vydraženého předmětu.

Z výtěžku prodeje zástavy je uhrazena odměna dražebníka, náklady spojené s dražbou a zbytek finančních prostředků je poukázán dražebnímu věřiteli.

Prodej pohledávky třetí osobě

Posledním způsobem, jakým může banka po neúspěšném vymáhání své pohledávky získat zpět alespoň část klientovi poskytnutých finančních prostředků je prodej pohledávky. Banka většinou nabízí k prodeji pohledávky, které nejsou zajištěny a jsou tudíž pro ni velmi těžko vymahatelné. Prodej pohledávky je pro banku velmi často efektivním řešením, při kterém jí odpadne vysoká administrativní zátěž a rovněž náklady spojené s vymáháním. Úspěšnost prodeje pohledávky je závislá na aktuálním stavu na trhu pohledávek. V uplynulých letech se na tuzemském trhu objevila velká řada subjektů, které se zabývají odkupem, nebo zprostředkováním odkupu pohledávek jak od bank tak i nebankovních subjektů.⁶²

Banka většinou oslovuje hodnověrné, již prověřené společnosti a nabídne jim buď napřímou a nebo aukční formou jednotlivé pohledávky k prodeji. Zároveň může nabídnout jako jeden celek několik pohledávek současně. Výnos z prodeje pohledávek není shodný s hodnotou pohledávky, ale je vždy nižší o dohodnutou procentuelní část. Pro banku je to sice nevýhodné, ale alespoň tím minimalizuje ztrátu, která by jí vznikla odpisem celé pohledávky.

---

⁶² KLUMPAR, J., KALOUS, R., *Prodej úvěrových pohledávek z retailového portfolia bank*, s. 33

Prodej pohledávek začíná většinou tím, že banka vyhlásí výběrové řízení, jehož cílem je prodat pohledávky co nejvýhodněji. Oznámení o výběrovém řízení banka zpravidla uveřejňuje elektronickou formou na svých internetových stránkách. V tomto oznámení banka uvádí předmět výběrového řízení a podmínky, které musí pro přihlášení uchazeč splnit. Vybrané subjekty potom obvykle předají bance své nabídky a ta zpravidla na základě nejvyšší nabídky určí, komu bude pohledávka odprodána.

7 Riziko v praxi

Tato kapitola podává podrobný přehled využití kreditního rizika v praxi. Je zde provedena detailní analýza “nejslabších míst” při posuzování klientské bonity u vybraných bank a vzájemně porovnána. Vybrány byly banky UniCredit Bank, Česká spořitelna, Komerční banka, Equa Bank, a mBanka, které v současné době poskytují mimo jiné také spotřebitelské financování.

7.1 Analýza podkladů u vybraných bank

Analýza se zabývá částí možného přístupu k získání spotřebitelského financování z pohledu toho, kdo může žádat, resp. jaké jsou kladeny požadavky na žadatele z titulu jeho statusu a prokazování příjmů, neboť toto jsou dva základní a pro banky jedny z rozhodujících souborů údajů, které následně slouží k vyhodnocení rizika poskytnout či neposkytnout spotřebitelské financování. První část analýzy je tedy zaměřena na klienta jako žadatele, druhá na jeho příjmy. V třetí části je popsán způsob vyhodnocení v návaznosti na bankovní registry.

Obecné podmínky žadatelů

Mezi obecné podmínky žadatele o spotřebitelské financování patří, že klient vystupuje vždy jako fyzická osoba, občan. Vedle tohoto banky pracují ještě s fyzickou osobou, podnikatelem a také s právnickou osobou, ne však u spotřebitelského financování. Možnost požádat o financování je od 18 let věku žadatele, resp. 18. roku musí být dosaženo minimálně v den podání žádosti. Horní věk není v podstatě omezen. Tato základní podmínka věku musí být splněna u toho, jehož příjem je zahrnut do vyhodnocování bonity. Žádat o tento druh financování může i vícero žadatelů najednou. Zde se již začínají bankovní ústavy lišit a některé jako např. Komerční banka omezuje počet spolužadatelů u neúčelového spotřebitelského financování pouze na jednu domácnost. Pod tímto pojmem banka vidí buď jednoho žadatele, nebo manžele, popř. druhu s družkou či registrované partnery. Vedle počtu žadatelů banky také zkoumají příbuzenské vztahy. Celkové počty žadatelů znázorňuje následující tabulka č.1

Tabulka č.1

Banka	Maximální počet možných spolužadatelů, domácností a případné podmínky vztahu
UniCredit Bank	6 bez jakéhokoliv omezení
Česká Spořitelna	4 max. 2 domácnosti, vztahy bez omezení
Komerční banka	2 u neúčelového, 4 u sdělení účelu, vztahy bez omezení
Equa bank	4 bez jakéhokoliv omezení
mBank	4 bez omezení domácnosti, ale pouze v příbuzenském vztahu (přímá řada)

Dílčí závěr

U všech bank je základní věk pro podání žádosti 18 let. U žádné z analyzovaných bank nebyla zjištěna odchylka od tohoto pravidla. Horní věk nebyl v podstatě nikde nastaven. Zde záleží na individuálním posouzení té které žádosti. Liší se však již počty žadatelů a zkoumaný vztah mezi žadateli. Z pohledu na vliv kreditního rizika zde není vidět podstatný rozdíl a jde spíše o vnitřní nastavení pravidel té které banky.

Status žadatele

Status již velmi výrazně diferencuje žadatele v jeho dalším hodnocení. Zde banky rozdělují z hlediska dalšího posuzování bonity klienta jako občana České republiky žijící v České republice, nebo české občany žijící v zahraničí, cizince s trvalým pobytem v ČR nebo v zahraničí. Dále banky rozdělují cizince žijící na území států EU a mimo ni. Mezi zvláštní skupinu pak patří občané Slovenské republiky, kteří jsou postaveni mezi občany ČR a cizince. Obecně ve všech bankách požadují doklady identifikující klienta: u občana ČR je to vždy občanský průkaz nebo cestovní pas. U cizinců obecně pak cestovní pas, povolení k trvalému pobytu, platná identifikační karta občana EU nebo další relevantní doklad prokazující identitu žadatele. Občan Slovenské republiky se prokazuje svým občanským průkazem vydaným na Slovensku. V čem se banky již liší, je počet bezpodmínečně předkládaných identifikací a lhůta platnosti těchto dokladů. Pro přehlednost je vše uvedeno v následující tabulce č.2.

Tabulka č.2

Název banky	Předkládané doklady a jejich lhůta platnosti v době žádosti (v měsících)		
	Občan ČR	Cizinec	Občan SR
UniCredit Bank	Občanský průkaz – 1 Cestovní pas – 6	Cestovní pas – 6	Občanský průkaz -1
Česká Spořitelna	Občanský průkaz – bez omezení, v případě pochybností další jakýkoliv doklad	Cestovní pas Průkaz totožnosti občana EU – vše bez omezení	Cestovní pas Řidičský průkaz – vše bez omezení
Komerční banka	Občanský průkaz – bez omezení Řidičský průkaz nebo Cestovní pas	Cestovní pas – bez omezení + další jakýkoliv s fotografií	Občanský průkaz Řidičský průkaz
Equa bank	Občanský průkaz- 3 Rodný list	Cestovní pas 6 Průkaz k povolení pobytu	Občanský průkaz – 6 Řidičský průkaz
mBank	Občanský průkaz - 3 Řidičský průkaz nebo kartičku pojištění	Cestovní pas -3	Občanský průkaz -3 Řidičský průkaz

Dílčí závěr:

U všech analyzovaných bank bylo zjištěno, že velmi dbají na prvotní identifikaci klienta a v podstatě se identifikace a kontrola řídí dle platných legislativních norem⁶³. Z pohledu snížení rizika je to první věc, kterou banka musí udělat, aby předešla případnému podvodnému jednání. Každá banka má své obecné zásady obezřetnosti, jak tyto doklady kontrolovat. Mezi základní patří:

- Důvěryhodnost dokladu a platnost dokladu.
- Zda jsou doklady celistvé a nepoškozené nad obvyklou míru běžného použití.
- Fotografie nenese známky úprav, výměny nebo jiného zásahu a odpovídá vzhledu v době identifikace, stejně jako dalším skutečnostem jako je např. věk nebo pohlaví.

⁶³ Zákon č. 99/1963 Sb. Občanský soudní řád v platném znění, Vyhláška ČNB č. 281/2008 Sb. a Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů

Všechny banky využívají v případě nejasností veřejně dostupnou databázi neplatných občanských průkazů na stránkách Ministerstva vnitra⁶⁴. V případě, kdy totiž úvěrovou smlouvu podepíše jiná osoba, tak z právního hlediska se jedná pro banku o velice zásadní věc. Pokud je podepsána pod falešnou identitou, ať už na základě padělaných či odcizených osobních dokladů, tak úvěrový vztah nikdy nevznikl a v takovém případě bance nevznikla pohledávka z titulu aktivního obchodu za fyzickou osobou, jejímž jménem a bez jejíhož souhlasu někdo smlouvu podepsal, ani za osobou, která tento úkon pod cizí identitu učinila, ale bance v takovémto případě vzniká pohledávka pouze z titulu škody způsobené známým či neznámým pachatelem. Jako návrh opatření bych zde jednoznačně pro snížení možnosti způsobení jakéhokoliv podvodu doporučila pouze identifikaci “tváří v tvář” a za použití minimálně dvou platných dokladů, v ideálním případě s fotografií. Sama ze své zkušenosti vím, že různých druhů identifikačních karet má každý celou řadu a toto by neměl být pro nikoho žádný problém. Banka by tím eliminovala na minimum možné podvodné jednání hned na svém počátku. Z pohledu krytí rizik je ale celá řada detailů, které by stálo zato, aby jim banky věnovaly patřičnou pozornost. Jako jeden z mnoha může být např. trvalá adresa žadatele v místě obecního úřadu. Z dostupných informací je známo, že osoby, které si přehlašují svá trvalá bydliště do sídel městských či obecních úřadů, a to buď dobrovolně či nedobrovolně mají leckdy svoji historii značně pokřivenou.

Potvrzení příjmu

U všech sledovaných bank platí, že banky akceptují u občana ČR **příjem ze závislé činnosti, příjem z podnikání a příjem ze zahraničí**. Každá banka má svůj specifický formulář (viz. příloha č. 4-8. Potvrzení o příjmu analyzovaných bank), který obsahuje údaje o zaměstnanci, údaje o zaměstnavateli, údaje o zaměstnání, příjem zaměstnance a údaje o výstavci potvrzení. Ke dni převzetí žádosti o úvěr bankéřem nesmí být potvrzení od zaměstnavatele starší 30 dnů u všech bank.

Akceptovat příjem je možné za předpokladu, že pracovní poměr trvá déle než 3 měsíce a zaměstnanec není ve zkušební lhůtě a ani ve výpovědní lhůtě. Žádná banka neakceptuje příjmy typu: podpora v nezaměstnanosti nebo příjmy z brigády nebo stipendium. Rozdíly

---

⁶⁴ Databáze neplatných dokladů, dostupná na <http://aplikace.mvcr.cz/neplatne-doklady/>

jsou v akceptaci příjmů na dobu určitou. Pokud pracovní poměr trvá na dobu neurčitou, všechny banky akceptují tento příjem. Pokud má ale zaměstnanec pracovní poměr na dobu určitou, postoj bank se již liší. Česká spořitelna pracovní poměr na dobu určitou akceptuje pouze v případě, kdy doba zaměstnání u současného zaměstnavatele trvá alespoň 12 ukončených měsíců (datum vystavení na potvrzení o příjmu je 13. měsíc od počátku trvání pracovního poměru). Pokud žádá o spotřebitelský úvěr klient v UniCredit Bance a jeho pracovní poměr je na dobu určitou s pracovní smlouvou na dobu min. 1 roku, která nebyla dosud obnovena, je mu možné úvěr poskytnout za předpokladu sjednání dozajištění úvěru zástavou pohledávky z termínovaného vkladu ve výši 3 anuitních splátek. V případě doložení pracovního poměru sjednaného na dobu neurčitou může klient požádat o vyvázání termínovaného vkladu. U některých typů profesí nemusí být dodržena podmínka dozajištění a i přesto může trvat doba určitá: učitelé, hasiči, vojáci, policisté, lékaři, zdravotní sestry, zaměstnanci Celní správy, Vězeňské služby. Pokud je pracovní smlouva na dobu určitou min. 1 rok s pracovní smlouvou minimálně jednou prodlouženou, je možné tento příjem akceptovat.

Komerční banka akceptuje také dobu určitou min. 1 rok s pracovní smlouvou minimálně jednou prodlouženou a dále příjem, kdy doba zaměstnání trvá alespoň 12 ukončených měsíců a navíc do termínu ukončení pracovního poměru jsou minimálně 3 měsíce.

U Equa bank a mBank je shodná akceptace doby určité pouze za předpokladu, že nekončí v následujících 6 měsících a trvá minimálně stejnou dobu, tj. 6 měsíců.

Ze všech sledovaných bank pouze jediná Česká spořitelna akceptuje do příjmu také i **nemocenskou**, ale pouze za podmínky, že v posledním měsíci byla klientovi vyplacena již běžná mzda bez nemocenské.

Příjmy ze zahraničí: pokud se k žádosti doloží i úřední překlad pracovní smlouvy se zahraničním zaměstnavatelem, lze příjmy započítat u všech sledovaných bank. UniCredit banka započítává 80% prokázaného příjmu, Equa banka 85%, mBanka 90%, Komerční banka a Česká spořitelna 100%. Všechny banky přepočítávají potvrzený příjem aktuálním kurzen od ČNB – deviza střed z platného kurzovního lístku.⁶⁵

---

⁶⁵ ČNB dostupné na

http://www.cnb.cz/cs/financni_trhy/devizovy_trh/kurzy_devizoveho_trhu/denni_kurz.jsp

Dále banky akceptují **tzv. Ostatní příjmy**, které se však plně v celé výši do bonity klienta započítávají: u České spořitelny jde o starobní důchod jako příjem samostatný a dále příjmy doplňkové, pokud má alespoň jeden z partnerů – manželů příjem samostatný. Jedná se o příspěvek na bydlení, výživné na děti v plné výši, plný či částečný invalidní důchod. Diety – cestovní náhrady pro řidiče z povolání je možné započítat 40% cestovních náhrad potvrzených zaměstnavatelem. Rodičovský příspěvek max. do výše 6 100,- Kč. Equa banka oproti tomu akceptuje v plné výši trvalý invalidní důchod, rodičovský příspěvek, starobní důchod, příspěvek na bydlení vojáků z povolání, cestovní náhrady – diety – a to jako příjem samostatný. Výživné je akceptováno max. do výše 3 000,- Kč měsíčně na jedno vyživované dítě do max. 15 let věku dítěte. UniCredit banka např. výživné akceptuje v prokázané výši max. však do výše 4 000,- Kč na jedno dítě, diety max. do 35% z průměrných příjmů z titulu diet, ale např. invalidní důchod vůbec neakceptuje.

Klienti České spořitelny v případě, že jim je celá mzda zaslána na účet do České spořitelny min. 3 měsíce, nemusí příjem na formuláři dokládat, klienti Komerční banky mají podmínku zaslání celé mzdy po dobu šesti měsíců. U těchto bank je navíc ještě podmínka, že pokud banka poskytne klientovi úvěr, musí být ve většině případů splněna podmínka domicilace, tzn. přesměrování výplaty na účet banky poskytující financování.

Nefinanční aspekty zjištěné z formuláře Potvrzení o příjmu

Vedle samotného příjmu jsou nepostradatelnou informací i nefinanční aspekty žadatele o úvěr, které se ve formulářích “Potvrzení o příjmu” objevují a mají podstatný vliv pro schvalovatele zda úvěr poskytnout či zamítnout. Z mého pohledu považuji za nejdůležitější tyto následující:

- Název a sídlo zaměstnavatele – banka si tuto informaci ověřuje na dostupných serverech na internetu. V potvrzení se mimo jiné uvádí i identifikační číslo zaměstnavatele, sídlo. Banky vedle tohoto dále zkoumají, jestli opravdu zaměstnavatel existuje – k tomu slouží např. uvedení telefonního čísla do

zaměstnání a všechny analyzované banky kontrolují dostupnost přes veřejné databáze uvedené na internetu jako jsou např. Zlaté stránky.⁶⁶

- Typ zaměstnavatele – např. soukromý sektor, finanční, zdravotnictví, státní, municipální apod. Pokud je žadatel zaměstnán ve státní či municipální sféře, tak je jeho bonita vyšší než v případě zaměstnání u soukromníka.
- Pracovní pozice/funkce – Je-li klient vedoucí pracovník, který pracuje duševně, je statisticky menší pravděpodobnost, že přijde o zaměstnání. Nejvíce rizikovou skupinou jsou dělnické profese v nadnárodních firmách, kde se již i v české republice stalo, že firma ukončila úplně svoji činnost a přesídlila svůj závod do jiné země a tím o zaměstnání přišlo několik set zaměstnanců najednou, což pro splácení spotřebitelských úvěrů je regionální katastrofou.
- Druh pracovní smlouvy – jednak smlouva na dobu určitou a dobu neurčitou, popř. smlouva na dohodu o pracovní činnosti nebo dohoda o provedení práce. Nejmenší riziko je u pracovní smlouvy na dobu neurčitou. Banky ještě akceptují smlouvy na dobu určitou, byť pod různými podmínkami a smlouvy o pracovní činnosti. U žádné banky jsem se nesešla s akceptací smlouvy o pracovní činnosti.
- Délka zaměstnání u současného zaměstnavatele – pro banku je tento aspekt velmi důležitý. Ukazuje na pracovní historii klienta a stabilitu jeho současného zaměstnání. Krátce zaměstnaný klient je pro banku daleko rizikovější než zaměstnanec pracující u jednoho zaměstnavatele dlouhou dobu.
- Způsob zaslání mzdy a možné srážky – informace, jestli je mzda zasílána na účet či vyplácena v hotovosti je pro banku poměrně důležitá. Transakce přes běžné účty jsou lépe dohledatelné a nevzbuzují podezření o možných nekalých jednáních. Taktéž informace o srážkách ze mzdy jsou pro banku velice důležité. Ve všech formulářích se objevuje tento požadavek rozdělený na minimálně dvě podstatné skupiny, a to na srážky z výkonu rozhodnutí a ostatní srážky zahrnující od zaměstnaneckých půjček až po např. pojistky a spoření.
- Ostatní – mezi ostatní např. uvádím informaci z potvrzení Equa bank a mBank, která se jinde neobjevuje. Konkrétně se jedná o skutečnost, zda byl zaměstnanec

---

⁶⁶ Zlaté stránky dostupné na <http://www.zlatestranky.cz/>

v posledních 12 měsících v pracovní neschopnosti. Tato informace vstupuje do vyhodnocení bonity klienty s tím, že v případě delší neschopnosti je vyšší riziko případného nesplácení poskytnutého úvěru.

- Vyhovitel potvrzení – zde banky požadují informaci, kdo zodpovídá za správnost dat uvedených v potvrzení. Některé banky následně ověřují pravdivost údajů a tyto data o ověření (číslo telefonu, na kterém se ověřovalo, resp. u které osoby a čas ověření) u každého formuláře evidují z důvodu snížení operačního rizika v podobě selhání zaměstnance té které banky.

Dílčí závěr

Vyhodnocením všech získaných dat a informací o klientovi banka zjistí bonitu klienta a následně určí, zda klientovi úvěr poskytne či neposkytne. Finanční i nefinanční aspekty žadatele jsou bankou v rámci schvalovacího procesu vyhodnocovány různými hodnotícími metodami – systémovými analýzami. Cílem těchto analýz je komplexně posoudit schopnost klienta v budoucnu splácet své závazky plynoucí z poskytnutého úvěru a eliminovat tak své kreditní riziko na minimum, což dle zjištěných informací banky důsledně dodržují. Doklady prokazující příjem jsou z mého pohledu nejslabším a nejrizikovějším článkem celé žádosti o spotřebitelské financování. Žadatel ve vidině získat finanční prostředky leckdy udělá vše jen proto, aby tyto opravdu získal. Zde bych jako opatření pro zabránění podvodného jednání klientů doporučila nutnou povinnost ověřování příjmů u zaměstnavatele, a to u všech subjektů poskytujících spotřebitelské finance bez rozdílu. Vedle tohoto by mělo docházet souběžně s kontrolou u vystavovatele potvrzení, také u majitele firmy, pro případ, kdy je společnost pouze o několika zaměstnancích. Podnikatelé a majitelé firem, kteří si mohou potvrzení potvrdit sami, tak těm následně podmínit potvrzením podložením např. okresní správou sociálního zabezpečení o odvodu daní z takto potvrzené výše příjmu.

Vyhodnocení bonity v návaznosti na registry

Zde bylo analýzou zjištěno, že každá instituce, která využívá informace z registrů má svůj jedinečný systém na vyhodnocení získaných informací, který využívá pro řízení kreditního rizika, resp. vyhodnocení rizika subjektu, který požádal o finanční prostředky. Z větší části

se jedná o vyhodnocení negativních informací a dle jejich závažnosti následně přistupuje banka velmi individuálně k případnému dlužníkovi. Vyhodnocení těchto informací je nedílnou součástí úvěrového procesu a leckdy tímto vyhodnocením celý úvěrový proces končí, právě z důvodu velmi negativních „nálezů“. Banky zařazují klienty dle závažnosti do rizikových skupin, kde každá skupina má následně jiné podmínky poskytnutí, resp. různá omezení či zajištění tak, aby se riziko případně poskytnutého obchodu snížilo na minimum. Např. v mBance se pracuje s tzv. šedými zónami, které se označují od čísla 1 do čísla 4, kde číslo 4 značí nemožnost poskytnutí spotřebitelského úvěru. V České spořitelně se zaměřují více na časovost prohrěšku ve splátkové disciplíně. Pokud žadatel splácí 12 měsíců vše řádně, nebrání poskytnutí téměř nic. V UniCreditu se pracuje se skupinami A,B,C a záznamy z registru SOLUS nevstupují do standardního vyhodnocení bonity. V Komerční bance pracují z barevnými zónami, kde čím tmavší barva, tím negativnější záznam včetně rozlišení jak výše prohrěšku, tak časový odstup od jeho vzniku. Mnou provedeným šetřením bylo dále zjištěno, že většina bank pracuje se svými tzv. černými listinami, resp. daty o vlastních klientech, kdy např. interní problémy či informace neuváděné v registrech mohou výrazně ovlivnit výsledek úvěrového procesu. Jednou z takových informací může být např. exekuce na účtu od finančního úřadu z důvodu nezaplacení daní či okresní správy sociálního zabezpečení ohledně neplacení sociálního pojištění.

Dílčí závěr

Z provedené analýzy je zřejmé, že jako další opatření pro zabránění podvodného jednání klientů je nezbytné povinné členství v současných registrech jako BRKI, NRKI a Solus. Tuto povinnost nezbytného členství bych navrhla u všech poskytovatelů spotřebitelského financování včetně jednotného využívání získaných dat. Toto by mělo za následek zprůhlednění a zjednodušení celého procesu, který by zamezil putování rizikových klientů od banky k bance. Cesta hledání většinou následně stejně končí mimo bankovní sektor s následnou neodvratitelnou osobní insolvenčí. Další možností je sjednocení registrů a povinná účast společností, kde dochází k uzavírání závazkových vztahů, tedy kde za určitou službu je druhá strana povinna platit. Např. finanční úřady, vodárny, poskytovatelé energií, města či obce, kde třeba neplacení nájmu obecního bytu evokuje případné další problémy s nedodržením jiných závazkových smluv. Toto naznačuje i současný světový

trend, kdy za nejefektivnější registry jsou považovány komerční registry na bázi pozitivních i negativních dat obsahující ucelenou informaci napříč odvětvími průmyslu, aby tak byla docílena co nejkompletnější informace o dlužníkovi pro co nejkvalitnější možnost posouzení možnosti splácet úvěrový produkt. V neposlední řadě toto ukovit v zákonné podobě tak, aby získání, uchovávání, zpracování a využívání dat mělo svůj legislativní řád. V ideálním případě by také jako návrh na zabránění podvodného jednání stálo za zvážení tento legislativní rámec řešit minimálně na evropské úrovni, popř. zapojení dalších států mimo území Evropy. K tomuto mne vede řada žádostí o spotřebitelské financování cizích státních příslušníků, kteří v České republice pracují a banky vyhodnocující pouze tuzemské registry nemusí, resp. nemají žádné povědomí o případných problémech žadatele ve své zemi, byť již tato země má i své úvěrové registry.

7.2 Podvodná jednání.

Navazující kapitolou po analýze základních faktorů, které ovlivňují v největší míře poskytnutí či neposkytnutí spotřebitelského financování, je kapitola zabývající se podvodným jednáním, které je právě na základě předkládaných identifikačních a příjmových dokladů nejvíce zneužíváno. Vzrůstající fenomén podvodů, především u spotřebitelského financování v bankovním a finančním sektoru, vytváří potřebu využívat pokročilé a spolehlivé nástroje pro jejich potlačování. Každá společnost poskytující úvěrové produkty vyvíjí v této oblasti celou řadu aktivit a řešení zaměřených na odhalování podvodných jednání a neustále se snaží vylepšovat své rozhodovací procesy s cílem minimalizovat škody způsobované příležitostným a zejména také organizovaným typem podvodné činnosti, přesto se stále vyskytuje celá řada takto defaultovaných úvěrů.

Vedle kreditního rizika je proto nutné také zmínit riziko operační, které jde ruku v ruce s rizikem kreditním a na poli podvodného jednání má také, bohužel své opodstatněné místo. Operační riziko v tomto případě lze zjednodušeně definovat jako riziko ztráty vyplývající ze selhání interních procesů, systémů banky nebo z lidského selhání. Mezi operační rizika se dá zařadit i riziko právní a riziko reputační. U reputačního rizika se jedná o poškození dobrého jména banky vlivem negativní medializace. Konkrétně se dá pod tímto představit pomluvu nebo problémové právní spory.

Okolnosti signalizující podvodné jednání:

- Klient poté, co vyčerpal prostředky poskytnuté na základě příslušné smlouvy o aktivním obchodu, dále nehradí splátky v souladu se smlouvou a je důvodné podezření, že příslušný aktivní obchod byl sjednán pouze za účelem vyčerpání finančních prostředků, tj. na úvěrový ani na běžný účet nebyla po čerpání úvěru nebo povoleného debetu na běžném účtu přijatá žádná úhrada nebo byla přijata pouze jedna až tři úhrady a následně klient své závazky přestal plnit.
- V některé z listin předkládaných klientem se žádostí o poskytnutí aktivního obchodu byly zjištěny nepravdivé informace, případně byly předloženy zfalšované, padělané dokumenty.
-

V případě fyzických osob se zejména jedná o nepravdivé informace uvedené v potvrzení o výši příjmu:

- a) bylo neoprávněně užito, nebo bylo paděláno razítko zaměstnavatele,
- b) nebyl uveden pravdivý údaj o výši příjmu,
- c) klient u zaměstnavatele nikdy nepracoval,
- d) zaměstnavatel klienta nikdy neexistoval,
- e) případně další nepravdivé informace.

V případě fyzických osob podnikatelů se jedná zejména o:

- a) aktuální dokumenty opravňující k podnikání,
- b) daňové přiznání,
- c) kopii přiznání k dani z příjmu včetně příloh podle zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků spolu s doplňujícími údaji (u klientů, kteří zúčtují ve zjednodušeném rozsahu, dříve jednoduchém účetnictví),
- d) čestné prohlášení klienta, že nemá závazky po lhůtě splatnosti k příslušnému finančnímu úřadu, příslušné správě sociálního zabezpečení, příslušné zdravotní pojišťovně, příslušné obci, případně k příslušnému celnímu úřadu (pokud je klient dovozcem).

Z tohoto nemalého výčtu je patrné, že slabých míst je relativně stále mnoho a vedle přísnějšího trestání než nařizuje § 211 Trestního zákoníku je zapotřebí, aby banky stále

pracovali na zlepšení svých skoringových modelů. Nejen z výše uvedeného výčtu okolností zde nyní navrhuji některá opatření pro zvýšení obezřetnosti a snížení možných defaultních úvěrů v systému hodnocení spotřebitelského financování.

7.3 Vymáhání pohledávek bankou

Počty lidí, kteří nesplácejí své dluhy, rostou. Banky se musí více či méně zabývat i kvalitou a efektivitou vymáhacího procesu, zvláště pak v jeho prvotní části, kdy má možnost klienta opět vrátit do standardního režimu a tím omezit konečné řešení sesplatnění celé pohledávky a předání právnímu oddělení k dořešení právní cestou. Rozhodným dnem, kdy začíná vymáhací proces je prakticky první den po dni splatnosti měsíční splátky. V tu chvíli banka zbystří a cítí problém. Několik dní banky pouze pohledávku sledují a nechávají prostor pro klienta, aby sám zaplatil. Pokud ani po dalších cca třech až pěti dnech pohledávka není zaplacená, nastává tzv. upomínkový řízení, které trvá zhruba maximálně tři měsíce. Toto řízení obsahuje zasilání SMS zpráv, e-mailů či telefonických a písemných upomínek s různou frekvencí a snaha s klientem se dohodnout na případném dalším řešení⁶⁷. Banku pochopitelně zajímá, proč se klient dostal do situace, kdy není schopný dostát svým závazkům. Při jednání s klientem banka tedy zjišťuje:

- Skutečné příčiny finančních problémů v podobě mimořádné situace jako např. úraz, operace, přechodného problému, jehož příčinou je dočasně nižší příjem, ztráta nebo změna zaměstnání nebo např. neodkladného právního úkonu v podobě zahájení insolvenčního řízení dle platného zákona⁶⁸, nařízení výkonu rozhodnutí, popř. úmrtí klienta.
- Další závazky klienta jako dluhy u jiných peněžních ústavů, splátkových společností, leasingy, dluhy u jiných fyzických osob, apod.
- Dodatečné zdroje jako jiná finanční aktiva v podobě termínovaných vkladech, stavební spoření, penzijní spoření, investice v podílových fondech, jiný zpeněžitelný majetek, apod..
- Možnost zapojení ručitele, spoludlužníků, výpomoci v rodině.

---

⁶⁷ Detailně popsáno v kapitole 6.2 této práce

⁶⁸ Zákon č. 182/2006 Sb, o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)

Následně po zjištění banka navrhuje optimální řešení tak, aby co nejvíce snížila své úvěrové riziko. Možnosti řešení delikventních pohledávek jsou:

- zapojení dodatečných příjmů do splácení ,
- restrukturalizace v podobě odkladu splátek, prolongace úvěru,
- konsolidace úvěrů.

Zásadní rozhodně však zůstává chování klienta. Pokud má snahu se dohodnout, je i banka vstřícnější ve svém přístupu k němu. Uplatňuje zde tedy dvě zásady. Jednak ochotu klienta spolupracovat a jednak komplexnost řešení. Ve chvíli, kdy klient na zasílané upomínky nereaguje, dluží tři plné splátky a není ochoten se s bankou domluvit na jiném způsobu splácení, banka přistoupí k sesplatnění celého zůstatku úvěru i s úroky a poplatky a následně přistoupí k jedné z možností vymáhání popsaných v kapitole 6.2 této práce.

Dílčí závěr:

Jednou z možností jak vylepšit systém vymáhání spotřebitelského financování vidím ve větší spolupráci při využití možnosti outsourcingu. Outsourcing je to v podstatě jasně definovaný smluvní vztah s jinou právní entitou, na základě kterého jsou vykonávány činnosti, které by jinak vykonávala banka. Cílem je pak snížení nákladů banky při zachování specifikovaných kvalitativních podmínek nebo snížení jakéhokoli rizika tam, kde banka pro výkon činnosti nedisponuje dostatečnými znalostmi, schopnostmi či prostředky. V každém případě vyvedením činnosti mimo banku dochází ke změně charakteru podstupovaného rizika, přičemž velikost této změny závisí na významnosti vyváděných činností, poskytovali outsourcingu a dalších faktorech. Zde doporučuji ve sjednocení postupů a vytvoření jednotné společnosti pracující napříč trhem, která by vymáhala od dlužníka pro vícero věřitelů najednou a tím zvětšila pravděpodobnost vymožení případného dluhu.

Vedle tohoto výše popsaného a spíše technického řešení bych navrhla ještě možnost, která v podstatě vede k snazšímu vymožení nesplacených pohledávek. Konkrétně se týká způsobu zajištění formou pojištěné pohledávky, která by mohla mít u spotřebitelského úvěrování svá pevná pravidla. Hlavním smyslem pojištění je snížení rizika vzniku fatálních následků nenadálé události. V případě úvěrového pojištění jde především o minimalizaci rizika, že úvěr nebude řádně splacen, resp. že jeho splacení způsobí dlužníkovi či jeho

blízkým pozůstalým velké finanční problémy. Neexistuje však žádné univerzálně platné doporučení, kdy se pojistit a jaký druh pojištění zvolit. Vždy je třeba se rozhodovat na základě posouzení všech okolností každého případu. Zda a za jakých podmínek se při podpisu úvěrové smlouvy pojistit či nepojistit, by mělo být věcí svobodného rozhodnutí každého dlužníka. Požaduje-li banka úvěrové pojištění, dlužník pojistku uzavře – a to většinou rovnou tu, kterou mu nabídla banka při projednávání úvěru. Pokud banka na pojištění netrvá, klient se o něj zpravidla už sám příliš nezajímá. Obojí je principiálně dosti špatně. Zde bych navrhla, aby byl automaticky do vyhodnocení bonity zařazen propočet nutnosti pojistku uzavřít či neuzavřít. Pokud by byl klient vyhodnocen jako méně bonitní, resp. s určitým stupněm rizika, měla by automaticky pro něho plynout povinnost uzavřít pojistku včetně její vinkulace ve prospěch banky, kdy při případném pojistném plnění se minimalizuje vymáhání nesplacené dlužné částky.

8 Závěr

Tématem diplomové práce je popis základních teoretických východisek charakterizující spotřebitelské financování včetně jejich členění, druhů, typů a zajištění včetně problematiky řízení kreditního rizika se zaměřením na jeho prevenci.

Ve třetí kapitole jsou popsány úvěrové bankovní produkty, kde je teoreticky vymezen spotřebitelský úvěr s krátkým historickým exkursem do jeho vývoje v České republice a jsou zde rozčleněny podle různých kritérií bankovní úvěrové produkty, včetně druhového členění, které v současné době lze na bankovním poli nalézt.

Čtvrtá kapitola popisuje proces poskytování úvěrových produktů od přijetí úvěrové žádosti klienta, přes její zpracování a posuzování žádosti, popis úvěrové smlouvy a nejčastějších způsobů zajištění.

Pátá kapitola se týká kreditního rizika. Cílem této části je teoretické vymezení, identifikace rizik a řízení rizik, včetně jejich analýzy, která hraje v procesu poskytování úvěrů nenahraditelnou roli a je jedním z nejdůležitějších komponentů při řízení kreditního rizika. Nedílnou částí řízení rizik jsou dnes již úvěrové registry, kterým je věnována část třetí kapitoly. Další součástí, která neodmyslitelně patří do řízení rizik je následný monitoring, který jednak na úrovni klienta snižuje případnou ztrátu banky a jednak z úrovně portfolia dává zpětně možnost reagovat na nestandardní okolnosti a vychýlení trhu tak, aby se při následných obchodech již defaulty neopakovaly.

V následné šesté kapitole je popsán systém klasifikace pohledávek a jejího následného vymáhání.

Poslední, sedmá kapitola je věnována hlubší analýze nejcitlivějších míst kreditního rizika na úrovni klienta, který přichází žádat o spotřebitelské financování a tím je jeho identifikace a rozbor předkládaného potvrzení o příjmech.

V práci jsem navrhla v jednotlivých dílčích závěrech opatření na zabránění podvodného jednání a dále jsem navrhla možnosti, jak vylepšit systém vymáhání spotřebitelského financování. Pro účely řízení kreditního rizika musí banka umět identifikovat veškeré jeho zdroje, mezi které patří právě riziko klienta, přičemž faktory ovlivňující schopnost splácet jsou např. délka pracovního poměru, druh pracovního poměru, kvalita zaměstnavatele, pracovní pozice, atd.

Z provedené analýzy vyplývá, že tomuto banky věnují velkou pozornost a čím dál důkladněji posuzují tato vstupní data. Že toto stále není ještě v souladu s legislativou, nasvědčuje novela zákona o spotřebitelských úvěrech⁶⁹, která řeší oblast posouzení úvěruschopnosti spotřebitele, tedy vlastně vyhodnocení kreditního rizika. Tuto povinnost měl poskytovatel již před přijetím novely, ale v zákoně chybělo výslovné ustanovení, že v případě negativního výsledku posouzení úvěruschopnosti žadatele nesmí banka úvěr poskytnout. Proto bylo explicitně do zákona zakotveno oprávnění poskytnout úvěr jen tehdy, pokud po posouzení úvěruschopnosti klienta bude zřejmé, že spotřebitel bude schopen spotřebitelský úvěr splácet. Jinak bude smlouva, kterou se tento spotřebitelský úvěr sjedná, absolutně neplatná. Novela ani důvodová zpráva nijak neuvádějí, které parametry by měl poskytovatel hodnotit, nicméně měl by při posuzování úvěruschopnosti postupovat s „odbornou péčí“. Věřím, že banky i vzhledem k maximalizaci zisku budou přistupovat k poskytování vždy a jen s „odbornou péčí“ a tak ubude i řada osobních bankrotů a exekucí klientů a banky budou hlavně tvořit zisky z řádně placených úroků.

---

⁶⁹ Zákon č. 43/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru

9 Literatura

BARDOVÁ, D., OPLTOVÁ, R., PAVELKA, F. *Jak správně na hypotéky*. Praha: CONSULTINVEST, spol. s r.o., 1997. 141 s. ISBN 80-901486-5-4.

BUDINSKÝ, V. et al. *Banky a finanční organizace v České republice*. 1. vyd. Praha: Publik History, 1993. 143 s. ISBN 80-901 432-53.

DVOŘÁK, P. *Bankovníctví*. 3. vyd. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 1998. 341 s. ISBN 80-7079-585-9.

GERŠLOVÁ, J., SEKANINA, M. *Lexikon našich hospodářských dějin*. 1. vyd. Praha: Libri, 2003. 488 s. ISBN 80-7277-178-7.

GRÚŇ, L. *Finanční právo a jeho instituty*. 2. vyd. Praha: Linde, 2006. 270 s. ISBN 80-7201-620-2.

JAKUBEC, I. *Stručné dějiny oborů: Obchod, bankovníctví, podnikání, právo*. 1. vyd. Praha: Scientia, 2002. 54 s. ISBN 80-7183-253-7.

JÍLEK, J. *Finanční rizika*. 1. vyd. Praha: GRADA Publishing, spol. s r. o., 2000. 635 s. ISBN 80-7169-579-3.

JIRKŮVOVÁ, M., MAREK, K., TOMÍČKOVÁ, S. *Banky, bankovní služby, burza*. Brno: Iuridica Brunensia, 1995. 242 s. ISBN 80-85964-09-0.

KALABIS, Z. *Základy bankovníctví*. 1.vyd. Praha: Albatros Media, 2006. 124 s. ISBN 978-80-265-0001-8.

KAŠPAROVSKÁ, V. a kol. *Řízení obchodních bank - vybrané kapitoly*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006. 339 s. ISBN 80-7179-381-7.

KAŠPAROVSKÁ, V. *Banky a komerční obchody*. Kravaře: MARREAL SERVIS, s.r.o., 2010. 172 s. ISBN 978-80-254-6779-4.

LIŠKA, V. *Finanční teorie 14. Bankovníctví: Úvěry a vklady*. 1. vyd. Praha: ČVUT, 1999. 247 s. ISBN 80-01-02048-7.

MIKULÁŠ, Z., SLEZÁK, O: *Zákon o spotřebitelském úvěru*. Epravo.cz MAGAZINE. 2010. č. 2. 30 s. ISSN 1802-1492.

PAVELKA, F., BARDOVÁ, D., OPLTOVÁ, R. *Úvěrové obchody*. Praha: Bankovní institut – vysoká škola, 2011. 279 s, ISBN 80-7265-037-8.

PLÍVA, S. *Obchodní závazkové vztahy*. Praha: ASPI, 2006. 333 s. ISBN 80-7357-202-8.

PRICE WATERHOUSE. *Úvod do řízení úvěrového rizika*. Přeložil V. Navrátil. 1. vyd. Praha: Management Press, 1994. 315 s. ISBN 80-85603-49-7.

PRICE WATERHOUSE. *Zásady řízení úvěrů*. Přeložil V. Navrátil, J. Vedlich. 1. vyd. Praha: Management Press, 1999. 110 s. ISBN 80-85943-91-3.

PROCHÁZKA, P. *Mezinárodní bankovníctví*. 1. vyd. Praha: Bankovní institut, a. s. 1996. 347 s. ISBN 80-902243-0-X.

REVENDA, Z., et al. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*, 4. vyd. Praha: Management Press, 2005. 627 s. ISBN 80-7261-132-1.

ŘEZÁČ, F. *Řízení rizik v pojišťovnictví*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2011. 222 s. ISBN 978-80-210-5637-4.

SEDLÁČEK, T. *Ekonomie dobra a zla*. Praha: Nakladatelství 65. Pole, 2009. 368 s. ISBN: 978-80-87506-10-3.

SEKERKA, B. *Řízení bankovních rizik*. 1. vyd. Praha: Profess Consulting, 1998. 203 s. ISBN 80-85235-56-0.

SMEJKAL, V., RAIS, K. *Řízení rizik ve firmách a jiných organizacích*. 2. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2006. 300 s. ISBN 80-247-1667-4.

SYROVÝ, P., NOVOTNÝ, M. *Osobní a rodinné finance*. 2. vyd. Praha: GRADA Publishing, a.s., 2005. 176 s. ISBN 80-247-1098-6.

ŠEVČÍK, A. *Bankovníctví I*. Brno: Masarykova univerzita, 2005. 128 s. ISBN 80-210-3649-4.

URFUS, V. *Historické základy novodobého práva soukromého*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2001. 131 s. ISBN: 80-7049-504-6.

VALOVÁ, I. *Řízení rizik podle Basel II se specifickým zaměřením na interní rating v rámci úvěrového rizika*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2010. 188 s. ISBN 978-80-210-5410-3.

VLACHÝ, J.: *Řízení finančních rizik*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2006. 256 s. ISBN 80-86754-56-1.

WACHTLOVÁ, L. SLANINA, J. *Zákon o spotřebitelském úvěru*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2011. 352 s. ISBN 978-80-7400-118-5.

ZIEGLER, K., ŤALMAN, L., ŠPERL, J., MRKVA, J., ČERNÝ, L., LUKÁŠ, V., NIDETZKÝ, T. *Finanční řízení bank*. 1. vyd. Praha: Bankovní institut, a. s., 1997. 341 s. ISBN 80-902243-1-8.

Odborné články

KLUMPAR, J., KALOUS, R. *Prodej úvěrových pohledávek z retailového portfolia bank.* Bankovníctví 2010, str. 33

NOVÁKOVÁ, D., NOVÁK, D. *Smlouva o úvěru.* Daně a právo v praxi. datum vydání 4. 6. 2004

REVENDA, Z. *Řešení problémů bank v České republice.* str. 69, dostupné na http://nb.vse.cz/kbp/TEXT/Grant_krize_2a.pdf

Internetové zdroje

<http://www.cerd.cz> – Centrální registr dlužníků České republiky

<http://www.cnb.cz> – Česká národní banka

<http://www.csas.cz> – Česká spořitelna, a.s.

<http://www.cbcb.cz> – Czech Banking Credit Bureau, a.s.

<http://www.E15.cz> – Ekonomický deník Mladé fronty

<http://www.kb.cz> – Komerční banka, a.s.

<http://www.llcb.cz> – Leasing & Loan Credit Bureau, z.s.p.o.

<http://www.mesec.cz> – Průvodce finančním světem

<http://www.solus.cz> – SOLUS, zájmové sdružení právnických osob

Zákonné normy

Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 219/1995 Sb., devizový zákon, ve znění pozdějších předpisů

Dekret presidenta republiky o znárodnění akciových bank č. 102/1945 Sb. ze dne 24. 10. 1945, účinný od 27. 10. 1950

Zákon č. 84/1952 Sb., o organizaci peněžnictví ze dne 11. prosince 1952

Vyhláška č. 123/2007 Sb., o pravidlech obezřetného podnikání bank, spořitelních družstev a obchodníků s cennými papíry

Zákon č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád v platném znění

Vyhláška ČNB č. 281/2008 Sb.

Zákon č. 120/2001 Sb., Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů v platném znění

Zákon č. 253/2008 Sb. o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu

Zákon č. 43/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru

10 Přílohy

Příloha č. 1

Členské společnosti sdružení SOLUS k 31. 3. 2013

Aasa Czech a.s.	Air Bank a.s.
Air Telecom a.s.	ALD Automotive s.r.o.
BRE Bank S.A., organizační složka podniku	CCS Česká společnost pro platební karty s.r.o.
CETELEM ČR, a.s.	Citibank Europe plc, org. složka
COFIDIS s.r.o.	Credium, a.s.
Česká pojišťovna, a.s.	Českomoravská stavební spoř., a.s.
Československá obchodní banka, a.s.	Český Triangl, a.s.
ČSOB Leasing, a.s.	E.ON Česká republika, s.r.o.
Equa bank a.s.	ESSOX s.r.o.
GE Money Auto, s.r.o.	GE Money Bank, a.s.
Home Credit a.s.	Hypoteční banka, a.s.
IMPULS - Leasing - AUSTRIA, spol. s r.o.	Komerční banka, a.s.
LBBW Bank CZ a.s.	MAKRO Cash & Carry ČR s.r.o.
Modrá pyramida stavební spořitelna, a.s.	PROFI CREDIT Czech, a.s.
Raiffeisenbank a.s.	Raiffeisen stavební spořitelna a.s.
RCI Financial Services, s.r.o.	RWE Zákaznické služby, s.r.o.
sAutoleasing, a.s.	Telefónica Czech Republic, a.s.
T-Mobile Czech Republic a.s.	UniCredit Bank Czech Republic,a.s
UniCredit Leasing CZ, a.s.	VB Leasing CZ, spol. s r.o.

VLTAVÍN leas, a.s.

Vodafone Czech Republic a.s.

ZUNO BANK AG, organizační složka

Příloha č. 2

Uživatelé Nebankovního registru klientských informací k 31. 3. 2013

ČSOB Leasing, a.s.	GE Money Auto, s.r.o.
GE Money Bank, a.s.	UniCredit Leasing CZ, a.s.
CASPER Consumer Finance a.s. (dříve Santander Consumer Finance a.s.)	
ŠkoFIN s.r.o.	s Autoleasing, a.s.
D.S. Leasing, a.s.	FlexiLease, s.r.o.
RCI Financial Services, s.r.o.	Credium, a.s.
Toyota Financial Services Czech s.r.o.	PSA FINANCE ČESKÁ REPUBLIKA, s.r.o.
UNILEASING a.s.	S MORAVA Leasing, a.s.
AGRO LEASING J.Hradec s.r.o.	IMPULS – Leasing – AUSTRIA s.r.o.
Raiffeisen - Leasing, s.r.o.	SG Equipment Finance Czech Republic s.r.o.
COFIDIS s.r.o.	CETELEM ČR, a.s.
Home Credit a.s.	Factoring České Spořitelny, a.s.
Essox s.r.o.	PROFI CREDIT Czech, a.s.
VB Leasing CZ, spol. s r.o. Republic s.r.o.	VFS Financial Services Czech

Příloha č. 3.

Uživatelé Bankovního registru klientských informací k 31. 3. 2013

Air Bank a.s.	AXA Bank Europe, organizační složka
BRE Bank S.A.	Citibank Europe plc, organizační složka
Česká spořitelna, a.s.	Českomoravská stavební spoř., a.s.
Československá obchodní banka, a.s.	Equa bank a.s.
Evropsko-ruská banka a.s.	Fio banka, a.s.
GE Money Bank, a.s.	Hypoteční banka, a.s.
Komerční banka, a.s.	LBBW Bank CZ a.s.
Modrá pyramida stavební spořitelna, a.s. republika	Oberbank AG - pobočka Česká
Raiffeisen stavební spořitelna a.s.	Raiffeisenbank a.s.
Raiffeisenbank im Stiftland eG pobočka Cheb, odštěpný závod	
Sberbank CZ, a.s.	Stavební spořitelna České spořitelny, a.s.
UniCredit Bank Czech Republic, a.s.	Waldviertler Sparkasse Bank AG
Wüstenrot hypoteční banka a.s.	Wüstenrot stavební spořitelna a.s.
ZUNO BANK AG, organizační složka	

**Potvrzení zaměstnavatele o výši pracovního příjmu zaměstnance
a o výši vyplacených náhrad
(dokument vyplňujete ručně)**

I. Osobní údaje zaměstnance (vyplní zaměstnanec)

Zaměstnanec: _____

příjmení, jméno, titul

Trvalý pobyt: _____

ulice, č.p., obec, PSČ

Rodné číslo: _____ Stav: _____

Druh a číslo průkazu totožnosti (včetně série): _____

Telefon do zaměstnání: _____

Žádám o vystavení tohoto potvrzení pro účely jednání o poskytnutí úvěru. Souhlasím se sdělením údajů v něm uvedených České spořitelně, a.s. (dále jen „Banka“) nebo Stavební spořitelně České spořitelny, a.s. (dále jen „SSČS“) pro účely řízení o poskytnutí úvěru nebo společnosti Leasing České spořitelny, a.s. (dále jen „Leasing ČS“), pro účely řízení o uzavření smlouvy o leasingu. Dále souhlasím, aby si Banka nebo SSČS nebo Leasing ČS ověřily informace obsažené v tomto dokumentu telefonickým dotazem.

_____ Datum a podpis zaměstnance

II. Údaje o pracovním poměru zaměstnance (vyplní mzdová účetna zaměstnavatele)

V pracovním poměru ode dne: _____ Osobní pracovní číslo: _____

Pracovní zařazení: _____

Pracovní poměr je sjednán na dobu neurčitou - určitou do*: _____

Se zaměstnancem je - není* vedeno jednání o skončení jeho pracovního poměru, případně pracovní poměr bude

rozvázán dne: _____

Průměrný čistý měsíční příjem zaměstnance za posledních 12 měsíců - Kč: _____

Bez započtení cestovních náhrad (diet)

slovy: _____

Průměrná výše vyplacených cestovních náhrad za poslední 3 měsíce (diety) - Kč: _____

slovy: _____

Základní měsíční mzda (dle pracovní smlouvy) - Kč: _____

Ze mzdy jsou - nejsou* prováděny srážky na základě výkonu rozhodnutí ve výši Kč: _____

Součet všech ostatních srážek ze mzdy (splátky úvěrů, půjček, leasingu atd.) - Kč: _____

Zaměstnavatel bere na vědomí, že Banka nebo SSČS nebo Leasing ČS jsou oprávněny, na základě výše uvedeného souhlasu zaměstnance, telefonicky ověřit korektnost poskytnutých údajů. Toto potvrzení je platné 30 kalendářních dnů ode dne vystavení.

Potvrzení vystavil: _____

příjmení, jméno, titul

Zaměstnavatel: _____ IČ: _____

Sídlo: _____

ulice, č.p., obec, PSČ

Mzda je: vyplácena v hotovosti/ zasilána na účet* _____

Číslo účtu, ze kterého je mzda zasilána zaměstnanci: _____ / _____

Kontaktní telefon: _____ Fax: _____

V _____

Dne: _____

_____ Razítko a podpis zaměstnavatele

POTVRZENÍ O PŘÍJMU

Osobní údaje zaměstnance (vyplní zaměstnanec)

Zaměstnanec:

Jméno, Příjmení:	Rodné číslo:
Trvalý pobyt (ulice, č.p./č.o., město, PSČ, stát):	

Žádám o vystavení tohoto potvrzení pro účely žádosti o úvěr projednávané s Equa bank a.s. a zároveň uděluji níže uvedenému zaměstnavateli souhlas s poskytnutím údajů o mé osobě týkající se mého pracovního poměru a mých příjmů, a to i telefonicky. Beru na vědomí, že Equa bank a.s. je oprávněna poskytnout danému zaměstnavateli údaje o požadovaném úvěru v rozsahu nutném pro řádné ověření informací obsažených v tomto potvrzení.

Jsem si vědom/a skutečnosti, že Equa bank a.s. bude zpracovávat poskytnuté osobní údaje v rozsahu, v jakém byly Equa bank a.s. poskytnuty v souvislosti s tímto potvrzením za účelem jednání o smluvním vztahu.

V _____ dne: _____ Podpis klienta: _____

Zaměstnavatel:

Název:	IČ:
Sídlo (ulice, č.p./č.o., město, PSČ, stát):	

Potvrzuje, že výše uvedený Zaměstnanec je:

Zaměstnaný jako (pracovní pozice):	Datum začátku pracovního poměru:
------------------------------------	----------------------------------

a jeho průměrný čistý měsíční příjem činí za posledních 12 měsíců: _____ Kč, za poslední 3 měsíce: _____ Kč.

Pokud zaměstnanecký poměr trvá kratší dobu než 12 měsíců:

Průměrný měsíční čistý příjem za posledních: _____ měsíce(ů): _____ Kč.

Základní měsíční hrubá mzda Zaměstnance ke dni vystavení tohoto potvrzení je: _____ Kč.

Z pravidelné měsíční mzdy jsou / nejsou¹ prováděny následující srážky:

Splátky za poskytnuté úvěry: _____ Kč. Srážky na základě soudního rozhodnutí: _____ Kč. Jiné: _____ Kč.

Současně potvrzujeme, že zaměstnanec má:

- Sjednaný pracovní poměr na dobu neurčitou; určitou do _____
- Sjednanou dohodu o provedení práce; dohodu o pracovní činnosti.

Je zaměstnanec ve zkušební lhůtě: Ano Ne. Je zaměstnanec ve výpovědní lhůtě: Ano Ne.

Zaměstnanec byl za posledních 12 měsíců _____ dní v pracovní neschopnosti.

Za správnost a úplnost údajů na straně Zaměstnavatele zodpovídá:

Jméno:	Příjmení:	Tel. kontakt:
Název organizace (pokud se liší od zaměstnavatele):		IČ:
Sídlo (ulice, č.p./č.o., město, PSČ, stát):		

Toto potvrzení je platné 30 dnů ode dne vystavení.

V _____ dne: _____ Podpis a razítko organizace: _____

¹ Nehodící se škrtněte. Nevyužitě položky proškrtněte.

Příloha č. 6

POTVRZENÍ O VÝŠI PRACOVNÍHO PŘÍJMU

(VYPLŇTE HŮLKOVÝM PÍSMEM)

FI
20.08.2012

Údaje o zaměstnanci			
Jméno	Příjmení		
Datum narození	Rodné číslo		
Druh dokladu totožnosti	Číslo dokladu totožnosti		
Adresa trvalého bydliště			
Údaje o zaměstnavateli			
Název			
Sídlo			
IČ	Telefon		
Adresa pracoviště (pokud je jiná než sídlo)			
Údaje o zaměstnání			
Funkce			
Zaměstnán od (měsíc/rok)			
☐ Pracovní poměr na dobu neurčitou		☐ Pracovní poměr na dobu určitou do	
☐ DPČ	☐ DPP	☐ Jiný – jaký	
Příjem zaměstnance			
Aktuální výše hrubé základní mzdy			
Měsíc	Čistý příjem (částka netto včetně pohyblivé složky mzdy, měna)	Pohyblivá složka příjmu (částka netto, měna)	Uveďte zdroj pohyblivé složky mzdy: měsíční bonus / roční bonus / čtvrtletní bonus / přesčasy / provize / jiné (jaké)
Průměrný čistý měsíční příjem za posledních 12 měsíců (zahrnující/nezahrnující bonusy, prémie apod.*)			
☐ Mzda je vyplácena na bankovní účet číslo - /			
☐ Mzda je vyplácena v hotovosti			
Počet dnů nemoci za posledních 12 měsíců			
Srážky ze mzdy			
☐ Nejsou	☐ Jsou	☐ Srážky na základě výkonu rozhodnutí – jejich výše	
		☐ Splátky na půjčky poskytnuté zaměstnavatelem – jejich výše	
		☐ Jiné – jaké a jejich výše	
Svým podpisem stvrzuji, že zaměstnanec není ve zkušební lhůtě a nebyla s ním uzavřena dohoda o ukončení pracovního poměru, jeho pracovní poměr nebyl ukončen výpovědí ani s ním není vedeno řízení o skončení pracovního poměru.			
Platnost potvrzení je 30 dní od data vystavení.			
Vystavil/a			
Jméno a příjmení		Funkce	Telefon
V _____		dne _____	_____
* nehodící se škrtněte		Razítko a podpis	
Platnost tohoto dokumentu je 30 dní ode dne jeho vydání.			

www.mBank.cz

mLinka: 844 777 000

+420 246 017 777

mBank, retailové bankovníctví BRE Bank S.A., korespondenční adresa: Sokolovská 668/136d, 186 00 Praha 8

BRE Bank S.A., se sídlem ul. Senatorska 18, 00-950 Warszawa, Polsko, zapsaná v Českostátním soudním rejstříku (KRS) – Rejstříku podnikatelů vedeném u Obvodního soudu hl. m. Prahy, XII. hospodářské oddělení, pod číslem KRS0000025237, REGON: 001251524, vykonávající bankovní činnost na území České republiky prostřednictvím pobočky banky BRE BANK S.A., organizační složka podniku, se sídlem Sokolovská 668/136d, 186 00 Praha 8, IČ: 27943445, zapsaná v obchodním rejstříku vedeném Městským soudem v Praze, oddíl A, vložka 58319

Příloha č. 7

Potvrzení o výši příjmu ze závislé činnosti

ZAMĚSTNANEC

Jméno, příjmení, titul:		Rodné číslo/datum narození:
Trvalé bydliště:		
Zaměstnan od (mm/rrrr):	Na pozici:	Telefon do zaměstnání:
Zaměstnanec je ve zkušební době: ☐ ANO ☐ NE		
Zaměstnanec je ve výpovědní době: ☐ ANO ☐ NE		
Pracovní poměr je sjednán na dobu ☐ neurčitou ☐ určitou do :		Počet vyživovaných dětí:

Čistý roční příjem (bez přídavků na děti) za poslední zdaňovací období:	Kč
Čistý roční příjem (bez přídavků na děti) za předposlední zdaňovací období:	Kč *)
Hrubý roční příjem bez pojistného za poslední zdaňovací období:	Kč *)
Čistý měsíční příjem za poslední 3 měsíce:	1. Kč vyplaceno dne
	2. Kč vyplaceno dne
	3. Kč vyplaceno dne

Srážky ze mzdy • na základě výkonu rozhodnutí nebo exekuce:	Kč, z toho přednostní pohledávky:
Kč	
• splátky jiných úvěrů nebo leasingů formou srážek ze mzdy:	Kč
• ostatní srážky (spoření, pojištění apod.):	Kč, na

Mzda je zaslána na účet zaměstnance*) ANO NE

ZAMĚSTNAVATEL

Název společnosti (vč. právní formy):	IČ:
Sídlo společnosti:	
Potvrzení vystavil (jméno, příjmení, funkce):	
Místo a datum vystavení:	Razítko a podpis oprávněné osoby:
Kontaktní telefon:	
www stránky:	
Zaměstnavatel bere na vědomí, že UniCredit Bank Czech Republic, a.s., je na základě souhlasu zaměstnance oprávněna telefonicky ověřit správnost poskytnutých údajů, přičemž telefonní hovory mohou být nahrávány.	

* V případě půjčky Presto není nutné údaje označené hvězdičkou uvádět.

Platnost 30 dnů ode dne vystavení. Předložením vyplněného Potvrzení o příjmu ze závislé činnosti nevzniká nárok na schválení úvěrového produktu od UniCredit Bank Czech Republic, a.s.

Záznam banky:

Příloha č. 8

KB

Potvrzení o výši pracovního příjmu

Obchodní firma / název / příjmení a jméno	
Sídlo / adresa zaměstnavatele vč. PSČ	
IČ	Telefonní číslo zaměstnavatele (pevná linka):

(dále jen „Zaměstnavatel“)

1. Zaměstnavatel tímto potvrzuje, že:

žadatel o úvěr ručitel

fyzická osoba

Příjmení, jméno, titul:	
Adresa (trvalý pobyt vč. PSČ):	
Rodné číslo (datum narození, není-li rodné číslo):	
Druh, číslo a doba platnosti průkazu totožnosti a orgán / stát, který jej vydal:	

(dále jen „Zaměstnanec“)

je u něho zaměstnán jako _____¹ od _____².

2. Pracovní poměr Zaměstnance je uzavřen na dobu:

určitou, a to do _____ / na dohodu o pracovní činnosti, a to do _____ / na dobu neurčitou³.

3. Měsíční příjem Zaměstnance činí:

Průměrný čistý měsíční příjem za posledních 12 měsíců:		Kč
Hrubý roční příjem bez pojistného za poslední zdaňovací období:		Kč

Vypiňte pouze pokud zaměstnanecký poměr trvá méně než 12 měsíců a uveďte počet měsíců jeho trvání číslicí (min. 3 měsíce):

Průměrný čistý měsíční příjem za posledních _____ měsíců:		Kč
---	--	----

4. Z příjmu Zaměstnance jsou / nejsou³ prováděny srážky:

▪ Srážky na základě výkonu rozhodnutí:		Kč
▪ Splátky:		Kč
▪ Jiné:		Kč

5. Zaměstnavatel prohlašuje, že se Zaměstnancem není vedeno jednání o rozvázání jeho pracovního poměru a že Zaměstnanec není ve zkušební době.

6. Zaměstnavatel bere na vědomí oprávnění Komerční banky, a.s. (dále též „Banka“), ověřit si informace obsažené v tomto Potvrzení o výši pracovního příjmu, zejména telefonicky, a případně požadovat opětovně vystavení Potvrzení o výši pracovního příjmu shora uvedeného Zaměstnance.

7. Toto potvrzení platí 30 dnů ode dne vystavení.

V _____

Místo a datum vystavení potvrzení

Potvrzení vystavil, telefon

Razítko a podpis Zaměstnavatele

Souhlasím s oprávněním Banky ověřit si informace obsažené v Potvrzení o výši pracovního příjmu u mého Zaměstnavatele, zejména telefonicky, a případně se na něj obrátit s žádostí o opětovně vystavení Potvrzení o výši pracovního příjmu. Za tímto účelem je Banka oprávněna poskytnout danému Zaměstnavateli údaje vztahující se k projednávanému úvěru / ručení. Jsem si vědom/a skutečnosti, že Banka bude zpracovávat mnou poskytnuté osobní údaje v rozsahu, v jakém jsem je Bance poskytl/a v souvislosti s touto žádostí za účelem jednání o smluvním vztahu. Jsem si vědom/a, že poskytnutí osobních údajů je dobrovolné a že na svou písemnou žádost mám za podmínek stanovených zákonem č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, právo na informace o osobních údajích o mně zpracovávaných, jakož i další práva, a to zejména právo obrátit se v případě porušení povinností Banky na Úřad pro ochranu osobních údajů se žádostí o zajištění opatření k nápravě a další oprávnění dle ust. § 21 zákona.

¹ Doplňte pracovní zařazení.

² Doplňte den, měsíc a rok.

³ Hodící se zaškrtněte.

Podpis Zaměstnance

Komerční banka, a.s., se sídlem:
Praha 1, Na Příkopě 33 čp. 969, PSČ 114 07, IČ: 45317054
ZAPSANÁ V OBCHODNÍM REJSTŘÍKU VEŘEJNÉM MĚSTSKÉM SOUDEM V PRAZE, ODČÍL. B. VLOŽKA 1380

1/1
DATUM ÚČINNOSTI ŠABLONY 1. 4. 2011
VER. 8. POWPRR11.DOT. 10.10.2010 3:38 ODP.